

Kongre Tarihi:
6-7 Eylül 2025

II. BİLSEL ULUSLARARASI SEMERKANT BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

KONGRE KİTABI

ÖZBEKİSTAN

https://bilselkongreleri.com

2. BİLSEL INTERNATIONAL SAMARKAND SCIENTIFIC RESEARCHES CONGRESS BOOK
06/07 September 2025
UZBEKISTAN

EDITOR
Assoc. Prof. Dr. İlyas ERPAY

ISBN: '978-625-96477-6-0'

All rights of this book belong to BILSEL PUBLISHING.

The book is not intended for commercial profit.
It is responsibility of the author to abide by the publishing ethics rules.

Bu kitabın tüm hakları BİLSEL YAYINCILIK yayınevine aittir.
Kitap ticari bir kar amacı gütmemektedir.
Yayın etiği kurallarına uymak yazarın sorumluluğundadır.

https://bilselkongreleri.com/

25.09.2025

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, distributed or transmitted in any form or by any means, including photocopying, recording or other electronic or mechanical methods, without the prior written permission of the publisher, except in the case of brief quotations embodied in critical reviews and certain other noncommercial uses permitted by copyright law.

CONGRESS ID
CONGRESS TITLE

2. BİLSEL INTERNATIONAL SAMARKAND SCIENTIFIC RESEARCHES CONGRESS

DATE and PLACE

06/07 September 2025

UZBEKISTAN

ORGANIZING COMMITTEE

Chairman of the Organizing Committee

Assoc. Prof. Dr. İlyas ERPAY

University Academician Representative

Prof. Dr. Mehmet Murat KARAOĞLU

Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Perihan ÜNÜVAR

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Doç. Dr. Yavuz Selim KAFKASYALI

Kafkas Üniversitesi

Doç. Dr. Hatice Burçin ŞOLT

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Doç. Dr. Şermin KOÇYİĞİT

Dicle Üniversitesi

Dr. Onur Seçgin NİŞANCI

Artvin Çoruh Üniversitesi

Dr. Fevzi KELEN

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

CONGRESS ORGANIZING COMMITTEE MEMBERS

Prof. Dr. İbrahim CAN
Prof. Dr. Özlem KARABULUTLU
Prof. Dr. Şükrü KARATAŞ
Prof. Dr. Süleyman GÖKSOY
Prof. Dr. Fatma ÇALIŞANDEMİR
Prof. Dr. Ayhan Karakaş
Prof. Dr. Karim KREIT
Prof. Dr. Mohammed Waheeb
Professor Dr.Nana Jincharadze
Prof. Dr. Shemsije Demiri
Prof. Dr. Tinatin Mshvidobadze
Prof. Dr.Valbon Ademi
Professor Dr Valentina Marinescu
Doç. Dr. Hakan Tahiri MUTLU
Doç. Dr. Bahar ÇİFTÇİ
Doç. Dr. Ercan AYDOĞMUŞ
Doç. Dr. Ebru YILMAZ
Doç. Dr. Çağatay YAMÇIÇIER
Associate Professor Dr. Farida Safaraliyeva
Assoc. Prof. Dr. Kamal Koohi
Assoc.Prof. Ghizlane Bouazza
Assoc. Prof. Dr. Postolache Victoria
Associate Professor Dr. Naseem Akhter Khattak
Associate Professor Dr. Rozina Khattak
Dr. Esra CEBECİ MAZLUM
Dr. Eylem BEKTAŞ BİLGİÇ
Dr., Murat KORKMAZ
Dr. Eyüp SIRAMKAYA
Dr. Meryem Pir
Dr. Zarifa NAZIRLI
Dr. Mokhnane Tarek
Dr. K. VIGNESH
Dr. Vo Trung Hau
Dr. Le Thi Minh
Dr. Amina Yahia
Dr. Haneen Vasel

PARTICIPANTS COUNTRY

Azerbaijan/ Bulgaria /Romania/Hungary/Indonesia/India /Iran

Jordan/Albania/ Vietnam/ Pakistan/Nigeria/ Uzbekistan

SCIENTIFIC COMMITTEE

Prof. Dr. Hasan SERİN

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmet GÜNER

Selçuk Üniversitesi

Prof. Dr. Ümit M. KOÇYİĞİT

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Prof. Dr. Fatih Mehmet KANDEMİR

Aksaray Üniversitesi

Prof. Dr. İbrahim CAN

Prof. Dr. Alaeddin BOBAT

Kocaeli Üniversitesi

Prof. Dr. Hikmet Yeter ÇOĞUN

Çukurova Üniversitesi

Prof. Dr. Perihan ÜNÜVAR

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet Bayırlı

Balıkesir Üniversitesi

Prof. Dr. Abdurrahman KARABULUT

Afyon Kocatepe Üniversitesi

Prof. Dr. Ardita Dylgjeri

University of Elbasan "Aleksandër Xhuvani" Albania

Prof. Dr. Benahmed Abdelillah

University of Blida1, Algeria

Professor Dr. Boualam Abderrahmane

Higher Institute of Nursing and Health Professions, Morocco

Prof.Dr. Elman Guliyev

Azerbaycan Devlet Pedogoji

Prof. Dr. Hassan ZARIOUH

Mohammed I University, Oujda Morocco

Prof. Dr. Ivan Pavlovic

Scientific Institute of Veterinary Medicine of Serbia

Professor Iheanyı Omezuruıke Okonko

Unıversıty Of Port Harcourt, Nıgerıa

Prof. Dr. Karim KREIT

Cadi Ayyad University, Moracco

Prof. Dr. Mohammed Waheeb

Hashemite University,Jordan

Professor Dr.Nana Jincharadze

European University Georgia

Prof. Dr. Shemsije Demiri

Hıgh Economıc School- Gostivar North Macedonia

Prof. Dr. Tinatin Mshvidobadze

Gori State University (Georgia)

Prof. Dr.Valbon Ademi

University of Tetovo, North Macedonia

Professor Dr Valentina Marinescu

University of Bucharest

Doç. Dr. Işıl ÖZDEMİR

Kocaeli Üniversitesi

Doç. Dr. Musa ERDOĞAN

Kafkas Üniversitesi

Doç. Dr. Zeynep Şilan TURHAN

Iğdır Üniversitesi

Doç. Dr. Fikret YAZICI

Erciyes Üniversitesi

Doç. Dr. Kadir GÖKOĞLAN

Dicle Üniversitesi

Doç. Dr. Cihan KÜRKÇÜ

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

Doç. Dr. Sedat ARSLAN

Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi

Doç. Dr. Hasan Mansur DURGUN

Dicle Üniversitesi

Doç. Dr. Mehmet Veysi BABAYİĞİT

Batman Üniversitesi

Doç. Dr. Ahmet Yavuz KARAFİL

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Doç. Dr. Özge TEMİZ

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

Assoc. Dr. Abdullayeva Gultekin

Azerbaijan State Pedagogical University

Assoc. Dr. Məmmədova Könül Ələddin qızı

ADPU-Azerbaijan

Assoc.Prof. Dr. John Noel S. Nisperos

Don Mariano Marcos Memorial State University- Philippines

Assoc.Prof.,Dr Daniela Matušíková

University of Prešov, Slovakia

Assoc. Prof. Dr. Abderrahmane Raji

Sultan Moulay Slimane University,Morocco

Asoc. Prof. Enida KUME

Aleksander Moisiu" University, Durrës, Albania

Associate Professor Dr. BELOUFA

Nabil,IHFR, Algeria

Doç.Dr. Ebülfəz Ezimli

Naxçıvan Devlet Universiteti

Associate Professor Dr. Farida Safaraliyeva

Azerbaijan State Pedagogical University

Assoc. Prof. Dr. Kamal Koohi

University of Tabriz,Iran

Assoc.Prof. Ghizlane Bouazza

Ministry of Health, Morocco

Assoc. Prof. Dr. Postolache Victoria

Alecu Russo Balti State University, Moldova

Associate Professor Dr. Naseem Akhter Khattak

Shaheed Benazir Bhutto Women University Peshawar Pakistan

Associate Professor Dr. Rozina Khattak

Shaheed Benazir Bhutto Women University, Pakistan

Dr. Sultan SARI

Ostim Teknik Üniversitesi

Dr. Çağrı GÜÇLÜTEN

Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi

Dr. Onur OKTAYSOY

Kafkas Üniversitesi

Dr. Mahmut ÇAMLICA

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Dr. Mustafa KAPLAN

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Doruk AYBERKİN

Bayburt Üniversitesi

Dr. Betül Ayman

Erciyes Üniversitesi

Dr. Emre ALTAŞ

Bartın Üniversitesi

Dr. Cansu Mine AYDIN

Kafkas Üniversitesi

Dr. Fevzi KELEN

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Dr. Mirjeta Cenaj

Sports University of Tirana, Albania

Dr. Israr Ali Khan

Institute of Numerical Sciences, Pakistan

Dr. BLERINA XHELAJ

University "Ismail Qemali" Vlora- Albania

Dr. Sohayb Abdulkerim

Gaziantep University

Dr. Muhammad Faisal

Ministry of State and Frontier Region Govt of Pakistan

Dr. M.K.Ganeshan

M.I.E.T. Engineering College

Dr. R. THIRUCHELVI

Aman Aqua Bio Chemical free plant Activator Manufacturer, India

Dr. sci. Džana Rahimić Ramić

University of Sarajevo, Bosnia and Herzegovina

Dr hc Vicente Pironti

Open University Humaniza, Brazil

Dr. Vijay Singh

Himachal Pradesh University Shimla India

Dr. Abdelaati Soufiani

Higher Institute of Nursing and Health Technology (ISPITS) of Kenitra

Dr. Alketa Çaushi

Sport University of Tirana,Albania

Dr. Solomon Uchechukwu Eze

Nnamdi Azikiwe University

2. BİLSEL INTERNATIONAL SAMARKAND SCIENTIFIC RESEARCHES CONGRESS

06/07 September, 2025 UZBEKISTAN

CONGRESS PROGRAM

Join Zoom Meeting ID: 893 3309 5346

Passcode: 483250

Join Zoom Meeting

https://us06web.zoom.us/j/89333095346?pwd=KFmhTJp5lkEfrx2UuQrVb8J5HSlN7y.1

PARTICIPATING COUNTRIES

Azerbaijan/ Bulgaria /Romania/Hungary/Indonesia/India /Iran
Jordan/Albania/ Vietnam/ Pakistan/Nigeria/ Uzbekistan

IMPORTANT

- **To be able to make a meeting online, login via https://zoom.us/join site, enter ID instead of**
- **“Meeting ID or Personal link Name’’ and solidify the session.**
- **The presentation will have 10 minutes .**
- **The Zoom application is free and no need to create an account.**
- **The Zoom application can be used without registration.**
- **The application works on tablets, phones and PCs.**
- **Speakers must be connected to the session 10 minutes before the presentation time.**
- **All congress participants can connect live and listen to all sessions.**

TECHNICAL INFORMATION

- **Make sure your computer has a microphone and is working.**
- **You should be able to use screen sharing feature in Zoom.**
- **Attendance certificates will be sent to you as pdf at the end of the congress.**

ÖNEMLİ

- **Kongremizde Yazım Kurallarına uygun gönderilmiş ve bilim kurulundan geçen bildiriler için**
- **online (video konferans sistemi üzerinden) sunum imkanı sağlanmıştır.**
- **Online sunum yapabilmek için https://zoom.us/join sitesi üzerinden giriş yaparak “Meeting ID**
- **or Personal Link Name” yerine ID numarasını girerek oturuma katılabilirsiniz.**
- **Sunumlar için 10 dakika süre ayrılmıştır.**
- **Zoom uygulaması ücretsizdir ve hesap oluşturmaya gerek yoktur.**
- **Zoom uygulaması kaydolmadan kullanılabilir.**
- **Uygulama tablet, telefon ve PC’lerde çalışmaktadır.**
- **Sunum yapacakların sunum saatinden 10 dk önce oturuma bağlanmış olmaları gerekmektedir.**
- **Tüm katılımcılar oturumlara online katılıp dinleyebilir.**

TEKNİK BİLGİLER

- **Bilgisayarınızda çalışır durumda mikrofon bulunmalıdır.**
- **Zoom'da ekran paylaşma özelliği kullanılabilmelidir.**
- **Katılım belgeleri kongre sonunda tarafınıza pdf olarak gönderilecektir.**

Kongreye katılım zorunludur, katılım sağlamayan katılımcılarımıza Kongre Katılım Belgesi gönderilmeyecektir.

07.09.2025
TÜRKİYE Local Time: 16:30-18:30

HEAD OF SESSION: Dr. Miray CELEPLİ SÜTBAŞ

SESSION-1 HALL-1

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Doç. Dr. Aysun ÜNAL *Dr. Miray CELEPLİ SÜTBAŞ*	*Akdeniz Üniversitesi* *Akdeniz Üniversitesi,*	*1970'TEN GÜNÜMÜZE LİDERLİKTE CİNSİYET ÇEŞİTLİLİĞİ ARAŞTIRMALARININ KÜRESEL EĞİLİMLERİ: GÜNCEL KONULAR VE GELECEK ARAŞTIRMALAR İÇİN ÖNERİLER*
Dr. Miray CELEPLİ SÜTBAŞ *Doç. Dr. Aysun ÜNAL*	*Akdeniz Üniversitesi,*	*CHARTİNG THE INTELLECTUAL STRUCTURE AND GLOBAL TRENDS OF WOMEN'S LEADERSHİP RESEARCH İN MANAGEMENT (1997–2025)*
Yüksek Lisans Öğrencisi, Alperen Can ÖNER *Yüksek Lisans Öğrencisi, Ömer KASIMOĞLU*	*Sakarya Üniversitesi,*	*ETKİNLİK TEMELLİ YAKLAŞIMLAR VE KENT İMAJI: SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÜZERİNE BİR İNCELEME*
Ecem YILDIZ BAL *Asst. Prof., Serra Sevde HATİPOĞLU*	*Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi,*	*ECONOMIC VIOLENCE AGAINST WOMEN: A MARXIST AND SOCIALIST FEMINIST ANALYSIS*
Phan Vinh An *Dang Hoang Xuan Huy*	*Nha Trang university, Viet Nam,*	*FROM DATA TO DECREE: AN EVIDENCE-BASED POLICY FRAMEWORK FOR SCHOOL-ENTERPRISE COLLABORATION IN VIETNAM'S TOURISM SECTOR*
Le Duc Tam, *Dang Hoang Xuan Huy,*	*Mien Trung University of Civil Engineering,* *Nha Trang University,*	*GREEN SUPPLY CHAIN MANAGEMENT IN VIETNAM'S HOSPITALITY SECTOR: A CASE STUDY OF ĐẮK LẮK PROVINCE TOWARD SUSTAINABLE DEVELOPMENT*

07.09.2025
TÜRKİYE Local Time: 16:30-18:30

HEAD OF SESSION: Assoc. Prof. Dr, Fevzi KELEN

SESSION-1 HALL-2

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Dr. Muhammet CAMCI	*Siirt University,*	*WASTE-TO-ENERGY POTENTIAL OF LANDFILLED MUNICIPAL WASTE IN SIIRT*
Dr. Buket TURGUT *Abdullah YAMAN*	*Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi,*	*BUĞDAY ATIĞI KULLANAN BİR BİYOKÜTLE SANTRALİ İÇİN ENERJİ VE EKSERJİ ANALİZİ*
Öğr. Gör. Dr., Mehmet ÖZER *Doç. Dr., Fatih BALIKOĞLU*	*Balıkesir Üniversitesi,*	*TEK VE ÇİFT KAVİSLİ KARBON FİBER TABAKALI KOMPOZİTLERİN YARI STATİK BATMA DAVRANIŞLARI ÜZERİNE ÇALIŞMA*
Associate Dr., Musa YETKIN *Dr., Ibrahim O. DEDEOGLU* *Dr., Muhammed ULUCAN*	*Firat University,* *Batman University,*	*FIELD OBSERVATIONS AND INVESTIGATIONS FOR HISTORICAL MOSQUES AFTER 6 FEBRUARY 2023 KAHRAMANMARAS-TURKIYE EARTHQUAKE SEQUENCES*
Muhammet İkbal POLAT *Dr. Öğr. Üyesi Birkan BÜYÜKARIKAN*	*Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi,*	*DERİN ÖĞRENME TABANLI TRAFİK İŞARET TESPİTİ: YOLOv11m YAKLAŞIMI*
Dr. Öğr. Üyesi Servet Ahmet DOĞDU	*Iskenderun Technical University,*	*A NEW RECORD OF THE RARE CTENOPHORE VENUS GIRDLE CESTUM VENERİS, LESUEUR, 1813 IN ISKENDERUN BAY, TÜRKİYE*
Betül PÜŞÜROĞLU *Fatma ADIYAMAN* *Mustafa ÇAKIR* *Selim HARTOMACIOĞLU*	*Marmara Üniversitesi,*	*FDM YÖNTEMİYLE ÜRETİLEN PLA NUMUNELERDE ÜST YÜZEY ÖRME DESENİNİN DARBE DAYANIMINA ETKİSİNİN DROP WEİGHT IMPACT TEST İLE İNCELENMESİ*
Assoc. Prof. Dr, Fevzi KELEN	*Van Yüzüncü Yıl University,*	*CYLINDER HEAD AND ITS DAMAGE*
Assoc. Prof. Dr, Fevzi KELEN	*Van Yüzüncü Yıl University,*	*ENGINE LINER MATERIALS AND THEIR CHARACTERISTICS*

07.09.2025
TÜRKİYE Local Time: 16:30-18:30

HEAD OF SESSION: Dr. Öğr. Üyesi. Hüseyin KARAKAYA

SESSION-1 HALL-3

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Dr. Öğr. Üyesi. Hüseyin KARAKAYA Doç Dr. Gökhan Doğukan AKARSU Prof. Dr. Rukiye HÖBEK AKARSU	*Yozgat Bozok Üniversitesi*	*ANORMAL UTERİN KANAMAYA KLİNİK YAKLAŞIM*
Arş. Gör. Dr., Zeynep KÜÇÜKAKÇALI	*İnönü Üniversitesi*	*KARDİYOVASKÜLER HASTALIKLARIN TEŞHİSİNDE XGBOOST TABANLI AÇIKLANABİLİR YAPAY ZEKA MODELİ*
Arş. Gör. Dr., İpek BALIKÇI ÇİÇEK	*İnönü Üniversitesi*	*KADINLARDA ANGİNA PEKTORİS TANISINDA XGBOOST TABANLI VE SHAP DESTEKLİ AÇIKLANABİLİR YAPAY ZEKA MODELİ*
Uzman Dt, İbrahim Halil AVCILAR	*Dicle Üniversitesi*	*İNDİREKT PULPA KUAFAJINDA REZİN BAZLI KALSİYUM SİLİKATIN KULLANIMI: OLGU SUNUMU*
Nurgül ARSLAN, Hacer ALATAŞ	*Dicle Üniversitesi, Malatya Turgut Özal Üniversitesi*	*KANSERDE İMMÜNONUTRISYON: GÜNCEL KANITLAR VE KLINIK UYGULAMALAR*
Hacer ALATAŞ, Nurgül ARSLAN	*Malatya Turgut Özal Üniversitesi Dicle Üniversitesi,*	*ÜNIVERSITE ÖĞRENCILERININ AKDENIZ DIYETINE UYUM DÜZEYI ILE VÜCUT BILEŞIMLERI ARASINDAKI İLİŞKI*
Uzm. Dt. Seçkin GÜL	*Diyarbakır Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesi,*	*GÜLÜŞ ESTETİĞİNİN ZİRKONYA ESASLI SERAMİK RESTORASYONLARLA İYİLEŞTİRİLMESİ: OLGU SUNUMU*

07.09.2025
TÜRKİYE Local Time: 16:30-18:30

HEAD OF SESSION: **Dr. Öğr. Üyesi, Yavuz KIRIM**

SESSION-1 HALL-4

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Arş. Gör. Enes ÜSTÜNER *Prof. Dr. Mustafa ÖZ*	*Aksaray Üniversitesi,*	*SU ÜRÜNLERİ YEMLERİNDEKİ MİKOTOKSİNLER: BAĞIŞIKLIK, BAĞIRSAK SAĞLIĞI VE HASTALIĞA DUYARLILIK*
Arş. Gör. Enes ÜSTÜNER *Prof. Dr. Mustafa ÖZ*	*Aksaray Üniversitesi,*	*SU ÜRÜNLERİNDE ANTİMİKROBİYAL DİRENÇ EKOLOJİSİ: MOBİL GENETİK ELEMENTLER VE YATAY GEN TRANSFERİ*
Burcu SOMTÜRK YILMAZ *Burçin TÜRKMENOĞLU*	*Erciyes Üniversitesi*	*SYNTHESIS OF URICASE-CATALASE-CU(II) HYBRID NANOFLOWER AND ITS USE IN TEXTILE DYE REMOVAL*
Dr. Öğr. Üyesi, Yavuz KIRIM	*Siirt Üniversitesi,*	*ASPEN PLUS PROGRAMINDA PİRİNANIN KURUTULMASI VE SENTEZ GAZI ÜRETİMİ*
Dr. Öğr. Üyesi Can Ayhan Kaya	*Dicle Üniversitesi,*	*PÜRÜZLÜ YUMURTA KABUĞU OLUŞUMU MEKANIZMALAR, RISK FAKTÖRLERI VE ÖNLEME STRATEJILERI*
REDA Rodolfo *ZANZA Alessio* *GUARNIERI Renzo* *SAVO Francesca* *TESTARELLI Luca*	*Sapienza University of Rome, Italy;*	*CLİNİCAL AND BİOCHEMİCAL EVALUATİON OF TWO DİFFERENT TYPES OF İMPLANT SCREW RETAİNED SİNGLE CROWNS*
Dr. Öğr. Üyesi, Kevser YAZAR	*1Selçuk Üniversitesi,*	*EFFECTS OF LIGHTING CONDITIONS ON IN VITRO ROOTING AND PLANTLET QUALITY IN EKŞİ KARA GRAPE CULTIVAR*

07.09.2025
TÜRKİYE Local Time: 16:30-18:30

HEAD OF SESSION: Prof. Dr. Mohammed Waheeb

SESSION-1 HALL-5

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Dr. Rovena MERA	*Aldent University, Albania*	*APPLİED LİNGUİSTİCS AND LANGUAGE EDUCATİON: THEORETİCAL FOUNDATİONS AND CONTEMPORARY PERSPECTİVES*
Mohammed Waheeb	*The Hashemite University. Jordan*	*THE GLOBAL SİGNİFİCANCE OF THE DİSCOVERY OF THE BAPTİSM SİTE OF JESUS CHRİST ON THE EASTERN BANK OF THE JORDAN RİVER – SOUTH LEVANT*
Professor Dr. Laura Diaconu (Maxim)	*"Alexandru Ioan Cuza" University of Iasi, Romania*	*EXPLORİNG SOCİAL ENTREPRENEURİAL INTENTİONS AFTER COVID-19: AN EMPİRİCAL ANALYSİS*
Irina-Ana DROBOT	*Technical University of Civil Engineering Bucharest,*	*WHY ARE AIR SHOWS POPULAR?*
Irina-Ana DROBOT	*Technical University of Civil Engineering Bucharest,*	*DISCUSSING THE PROBLEMATIC TRANSLATION OF A HAIKU POEM*
Irina-Ana DROBOT	*Technical University of Civil Engineering Bucharest,*	*DISCUSSING MİSUNDERSTANDİNGS İN İNTENT AND TONE İN ONLİNE WRİTTEN COMMUNİCATİON*
Sándor FÖLDVÁRI	*Debrecen University,*	*TÜRKIYE AS AN UMBRELLA FOR CENTRAL-ASIAN TURKISH PEOPLES: ACTUALITY OF THE WORKS OF ÁRMIN VÁMBÉRY (EFENDI RESID, 19TH CENTURY) IN THE RECENT SITUATION*

07.09.2025
TÜRKİYE Local Time: 16:30-18:30

HEAD OF SESSION: Dr. Fuat Orkun TAPŞIN

SESSION-1 HALL-6

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Yüksek Lisans Öğrencisi, Sultan Mezre *Prof. Dr., Ümit DENİZ*	*1Çankaya Belediyesi,* *2Gazi Üniversitesi*	*OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE BABA KATILIMINA DAİR LİTERATÜR ÖZETİ VE YAPILAN ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ*
Assistant Proffesor, Mehmet Emrullah DURAN	*Selçuk University,*	*A PSYCHOSOCIAL STUDY ON THE FOLK BELIEFS OF THE UZBEK TURKS*
Dr. Öğretim Üyesi Nesibe ESEN ATEŞ	*Çukurova Üniversitesi*	*KAYIRMACILIK DAVRANIŞININ SOSYO-PSIKOLOJIK ALT YAPISI*
Dr. Öğretim Üyesi Nesibe ESEN ATEŞ	*Çukurova Üniversitesi*	*AILE İÇI ŞIDDET VE DINDARLIK İLIŞKISI*
Prof. Dr. Elif KARAGÜN *Dr. Fuat Orkun TAPŞIN*	*Kocaeli Üniversitesi*	*REKREATİF ETKİNLİK OLARAK EGZERSİZ YAPAN BİREYLERDE ÖFKE DÜZEYİ İNCELEMESİ*
Dr. Fuat Orkun TAPŞIN *Prof. Dr. Elif KARAGÜN*	*Kocaeli Üniversitesi*	*12-14 YAŞ ÇOCUKLARIN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ*

07.09.2025
TÜRKİYE Local Time: 16:30-18:30

HEAD OF SESSION: Doç.Dr. ƏBÜLFƏZ ƏZİMLİ

SESSION-1 HALL-7

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Doç.Dr. ƏBÜLFƏZ ƏZİMLİ	*Naxçıvan Dövlet Üniversiteti,*	*XIX ƏSR SİYASİ HƏYATINDA VƏ ƏDƏBİYYATDA QARABAĞ: ŞAİR BABA BƏY ŞAKİRİN QARABAĞ HARAYLARI*
Doç.Dr. ƏBÜLFƏZ ƏZİMLİ ; 2 Araşdırmacı yazar İMAM DİKMƏN	*Naxçıvan Dövlet Üniversiteti,*	*TƏHLİL VƏ TƏQSİMLƏRDƏ İSLAMİ KARDAŞLIĞIN MEDINE ANDLAŞMASI VƏSİQƏSI ÜZRƏ MƏZMUN SAHƏLƏRİ*
Aynur Bədəlova	*Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti*	*RUS ƏDƏBİYYATININ DAHİSİ: ƏSƏRLƏRİ İLƏ ƏBƏDİ YAŞAYAN ŞƏXSİYYƏT*
Prof. Dr. Elman Guliyev	*Azerbaycan Dövlet Pedagoji Üniversitesi*	*ÇİNGİZ AYTMATOVUN HƏYATI VƏ "CƏMİLƏ" POVESTİ*
Dr. Ülker Bahşiyeva	*ADPU*	*A LİTERARY-CRİTİCAL PERSPECTİVE ON 19TH CENTURY SOUTH AZERBAİJANİ LİTERATURE*
Könül ABDULLAYEVA	*ADNSU "Humanitar fənlər" kafedrası*	*MİLLİ VƏ BEYNƏLXALQ TERMİNLƏR ARASINDA BALANSIN QORUNMASI*
Könül Məmmədova	*Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti,*	*KİÇİK YAŞLI MƏKTƏBLİLƏRİN YAZI PROSESLƏRİNƏ TƏSİR EDƏN MÜXTƏLİF AMİLLƏR*
Ulduz Fərhad Qəhrəmanova,	*Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti,*	*KEYFİYYƏT ÜZRƏ TƏYİN EDİLƏN VƏZNLƏR: SİLLABİK VƏZN, SİLLABİK-TONİK VƏZN, TONİK VƏZN*

07.09.2025
TÜRKİYE Local Time: 16:30-18:30

HEAD OF SESSION: DR. CHUKWUEMEKA G. EME

SESSION-1 HALL-8

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Nabila Suci Rahmadani	*UIN K.H Abdurrahman Wahid Pekalongan, Indonesia*	*THE INFLUENCE OF SHARIA FINANCIAL LITERACY ON PUBLIC INTEREST IN USING SHARIA BANKING PRODUCTS*
Arina Manasikana	*UIN K.H. Abdurrahman Wahid Pekalongan, Indonesia*	*THE ROLE OF ISLAMİC ECONOMİCS İN DRİVİNG MSME GROWTH İN THE DİGİTAL ERA*
Nabila Meca Asri	*UIN K.H. Abdurrahman Wahid Pekalongan, Indonesia*	*ANALYSIS OF FACTORS INFLUENCING PUBLIC INTEREST IN USING SHARIA E-WALLETS IN INDONESIA*
Bakary S Dibba, Teuku Zulham, Prof. Aliasuddin,	*Universitas Syiah Kuala, Indonesia,*	*TOURİSM-LED GROWTH İN DEVELOPİNG ECONOMİES: A COMPARATİVE ANALYSİS OF THE GAMBİA AND THAİLAND*
DR. CHUKWUEMEKA G. EME	*National Open University of Nigeria*	*KNOWLEDGE MANAGEMENT AND ITS IMPORTANCE IN NIGERIA'S PUBLIC AND PRIVATE BUSINESS ENTERPRISES*
DR. CHUKWUEMEKA G. EME	*National Open University of Nigeria*	*AN APPRAISAL OF SUCCESSION PLANNING IN FAMILY-OWNED BUSINESSES IN NIGERIA: EMPIRICAL EVIDENCE FROM SELECTED SMES IN LAGOS STATE, NIGERIA*
Tanushree N Dr Anitha Nallasivam,	*Surana college , Bangalore, India*	*PROFİTABİLİTY WİTH PURPOSE OF A STUDY ON ESG İNVESTMENTS AND FİNANCİAL PERFORMANCE İN INDİAN COMPANİES.*
NAVILA BUNGA SAFIRA	*UIN K.H. Abdurrahman Wahid Pekalongan Indonesia*	*THE ROLE OF MAQASHID SHARIAH IN SHAPING SAVINGS AND FINANCING PRODUCTS IN ISLAMIC BANKING*
Mayaza RAIHANDINI Hendri Hermawan ADİNUGRAHA	*UIN K.H. Abdurrahman Wahid Pekalongan, Indonesia*	*THE ROLE OF DİGİTAL ECONOMY İN DRİVİNG MSME GROWTH İN INDONESİA*

07.09.2025
TÜRKİYE Local Time: 16:30-18:30

HEAD OF SESSION: HASSAN ZARIOUH

SESSION-1 HALL-9

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Muhammad Iqbal Albayan Samsul Bakri Hari Kaskoyo Bainah Sari Dewi	*Lampung University,*	*THE PERFORMANCE OF COFFEE EXPORTS UNDER THE INFLUENCE OF FOREST COVER, CLIMATE, AND EXCHANGE RATE: EVIDENCE FROM LAMPUNG PROVINCE*
HASSAN ZARIOUH MOHAMMED BOUDCHICH ADIL ZEROUALI AMRI MOUNIA MOUZOURI	*Mohammed First University, Morocco. Regional Academy of Education and Training of the Oriental,*	*RESPECTİVE PLACES OF THE TEACHER, KNOWLEDGE AND THE STUDENT İN THE CURRENT TREND OF DİDACTİCS*
Shoyzakova Hilola Yusuf qizi	*Gulistan State University*	*INTEGRATİON OF STEAM EDUCATİON AND ECOLOGİCAL APPROACH: THE ECO-STEAM CONCEPT*
Nafasova Gulnoza Bakhtiyorovna, Abduraufova Diyora Alisher kizi	*Gulistan State University, Uzbekistan*	*IMPROVİNG SOFTWARE FOR DEVELOPİNG LOGİCAL COMPETENCE OF FUTURE PHYSİCS TEACHERS USİNG GAMİFİCATİON METHODS*
Prof. Dr. ALI FARAJZADEH PARASTOO ZANGENEHMEHR	*Razi universty, Islamic Azad University, Iran*	*ON EQUIVALENCY BETWEEN COMPACTNESS AND SEQUENTIALLY COMPACTNESS IN A GENERALIZED METRIC SPACE*
Moses Adeolu AGOI Ismail Olaniyi MURAINA Bukola Abosede FOLARANMI	*Lagos State University of Education, Lagos Nigeria.*	*FROM SHRINE TO SCREEN: THE RISE OF AI ORACLES AND THE FUTURE OF AFRICAN SPIRITUALITY*
Nouha Haoudi Mohammed Kara Jamila Bahhou Lahcen Hssaini Razouk Rachid	*National Institute for Agricultural Research Sidi Mohamed Ben Abdellah University,*	*COMPARATİVE ASSESSMENT OF NUTRİTİONAL EFFİCİENCY İN VARİOUS FİG TREE CULTİVARS (FİCUS CARİCA L.)*
Borislav ABRASHEV Valentin TERZIEV	*Bulgarian Academy of Sciences, Bulgaria, Centre of Competence HITMOBIL,*	*ALTERNATIVE ENERGY STORAGE SYSTEMS BASED ON NOVEL RECHARGEABLE BATTERIES*

07.09.2025
TÜRKİYE Local Time: 16:30-18:30

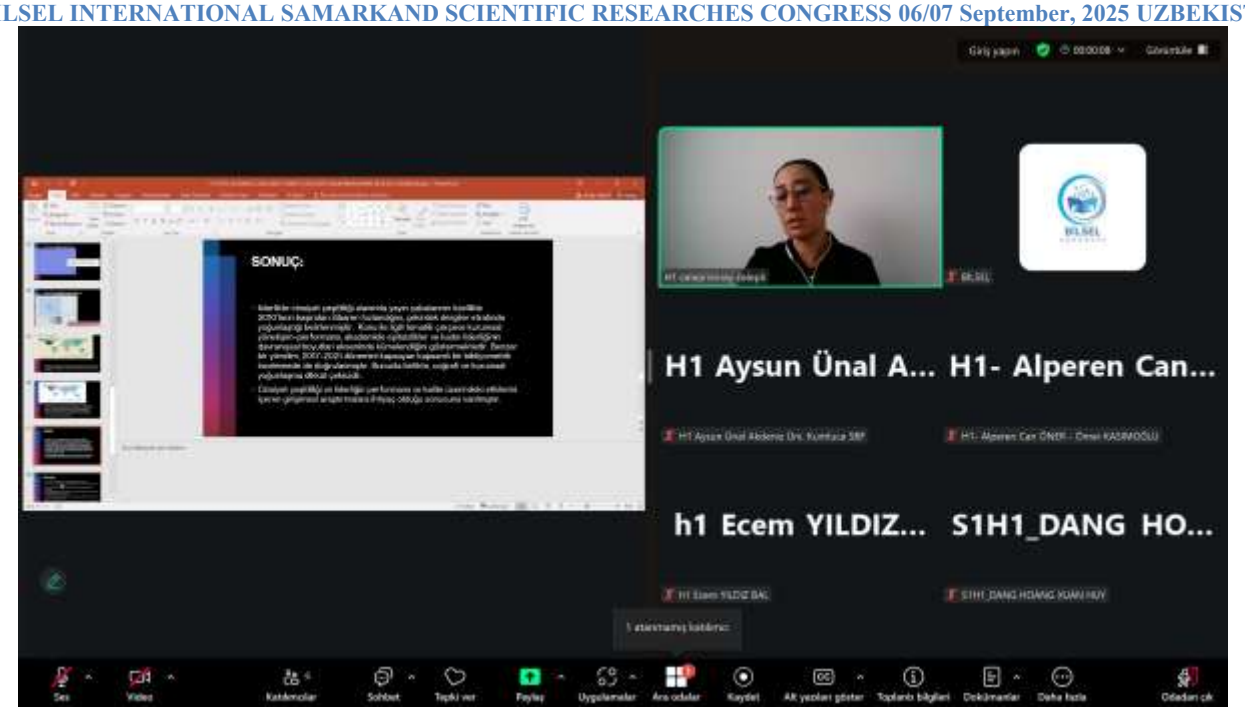
HEAD OF SESSION: Dr. Haneen Vasel

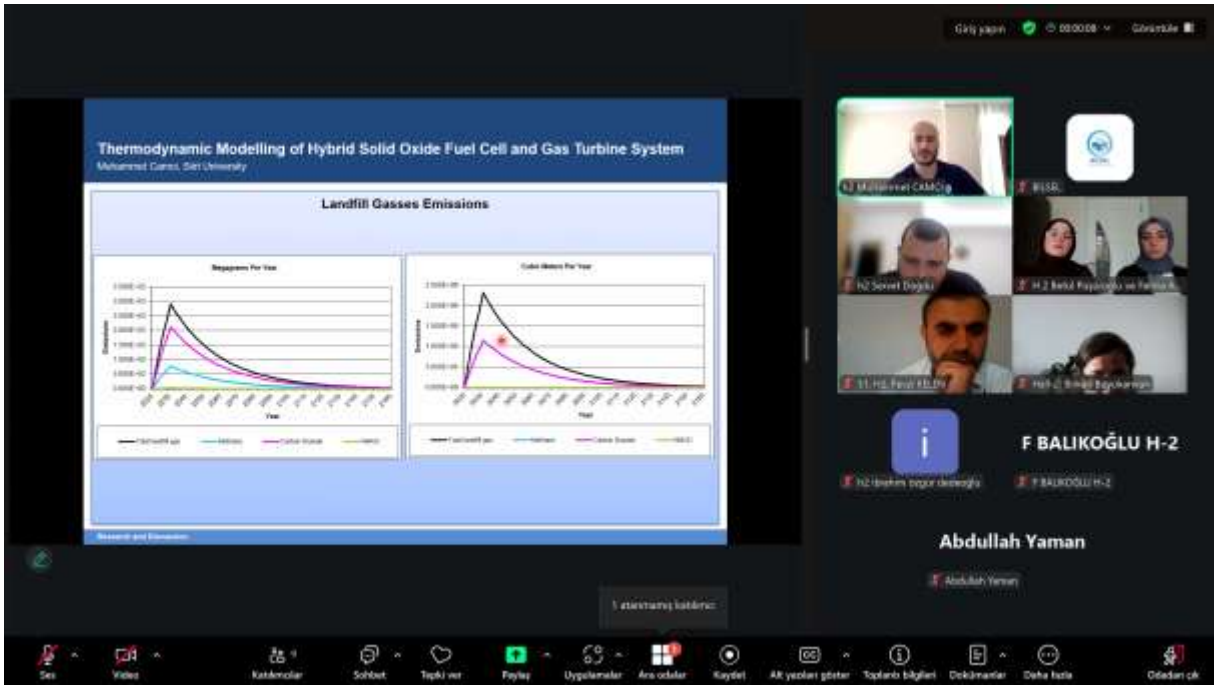
SESSION-1 HALL-10

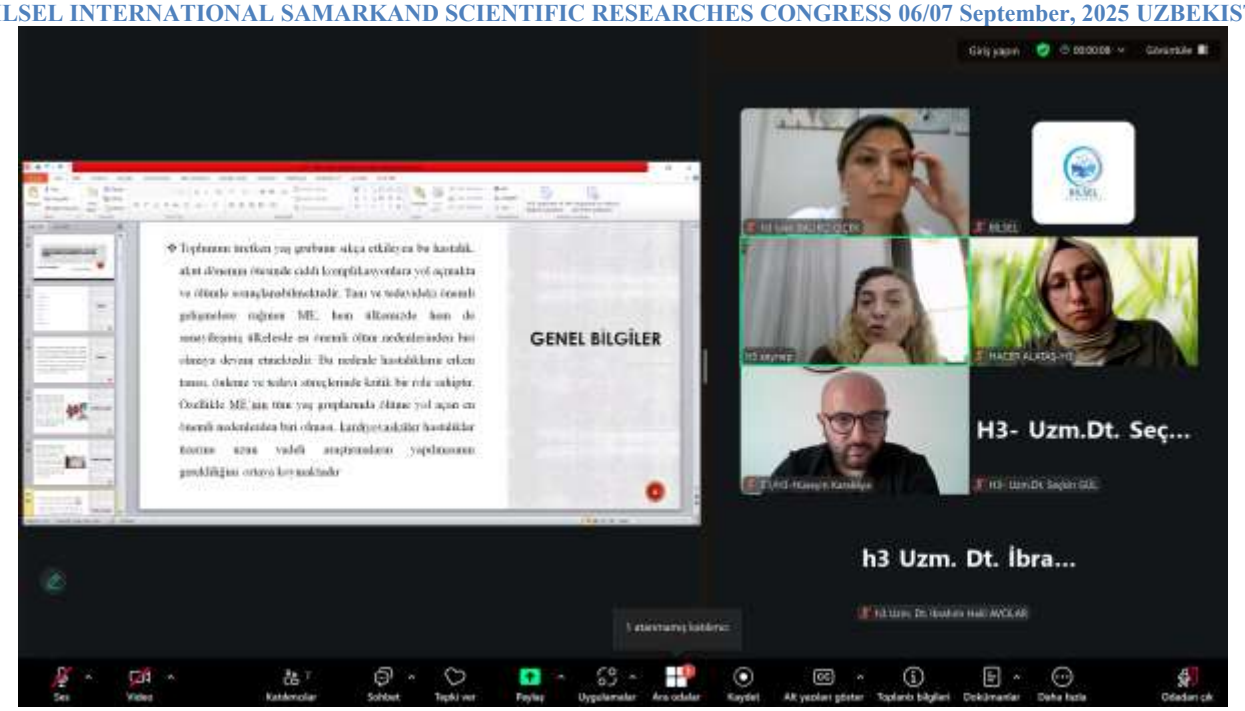
AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Dr. Haneen Vasel	*Beit Berl College,*	*TEACHİNG INNOVATİONS AND THE DYNAMİCS OF ORGANİZATİONAL CHANGE: INSİGHTS FROM LEWİN'S MODEL*
Rifan Aji Wicaksono	*UIN K.H. Abdurrahman Wahid, Pekalongan, Indonesia*	*PEMBERDAYAAN EKONOMI KREATIF BERBAHAN DASAR ROTAN DAN TEMPURUNG KELAPA*
Lina Nur Afifah	*Universitas Islam Negeri K.H. Abdurrahman Wahid*	*COMMUNİTY NARRATİVES ON THE ROLE OF BANK İN SUPPORT SMALL BUSİNESSES*
Putri Anindi Nurul' Aini	*UIN K.H. Abdurrahman Wahid* *Pekalongan, Indonesia*	*THE IMPACT OF AGRİCULTURAL TECHNOLOGY INNOVATİON ON FARMER PRODUCTİVİTY AND INCOME İN SARWODADİ VİLLAGE: A QUALİTATİVE STUDY OF COMMUNİTY ADAPTATİON AND RESPONSE*
Lu'Luil Karomah	*UIN K.H. Abdurrahman Wahid Pekalongan Indonesia*	*EXPLORİNG THE CHALLENGES AND OPPORTUNİTİES OF DİGİTAL TRANSFORMATİON İN SMALL AND MEDİUM ENTERPRİSES (SMES): A QUALİTATİVE STUDY İN INDONESİA*
FIRDA NADYARAHMA	*UIN K.H. Abdurrahman Wahid Pekalongan Indonesia*	*THE LEGAL THEORY OF IJARAH AGREEMENTS :ITS APPLICATION IN BUSINES*

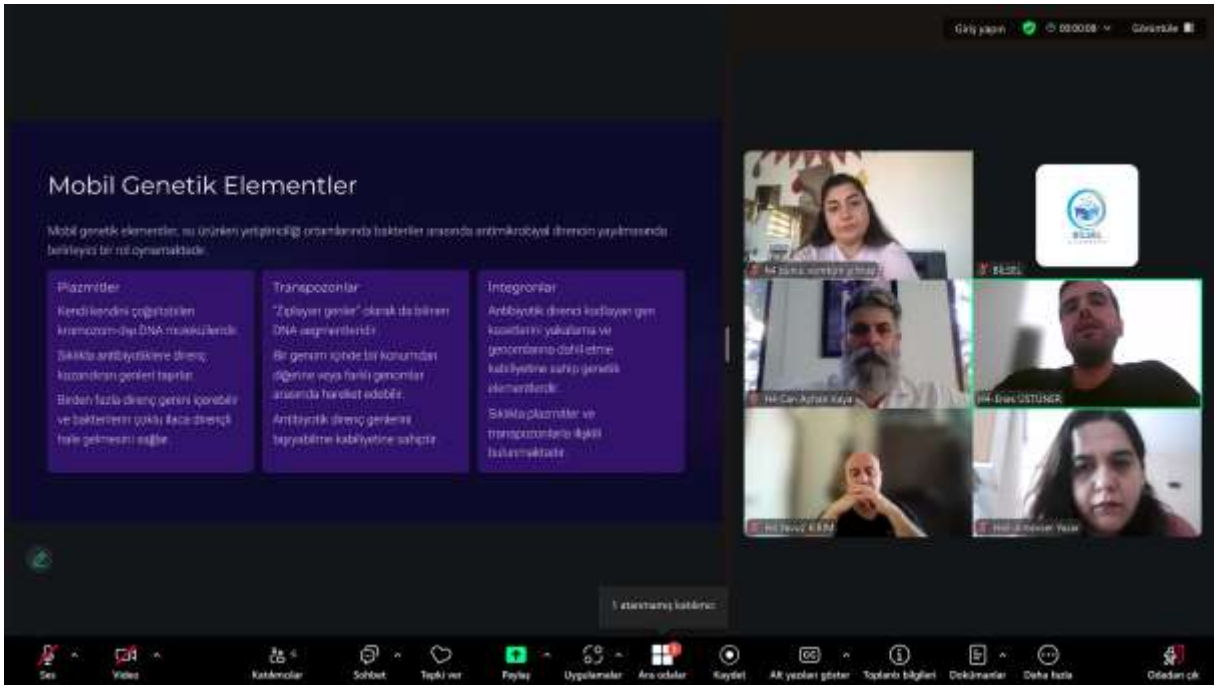

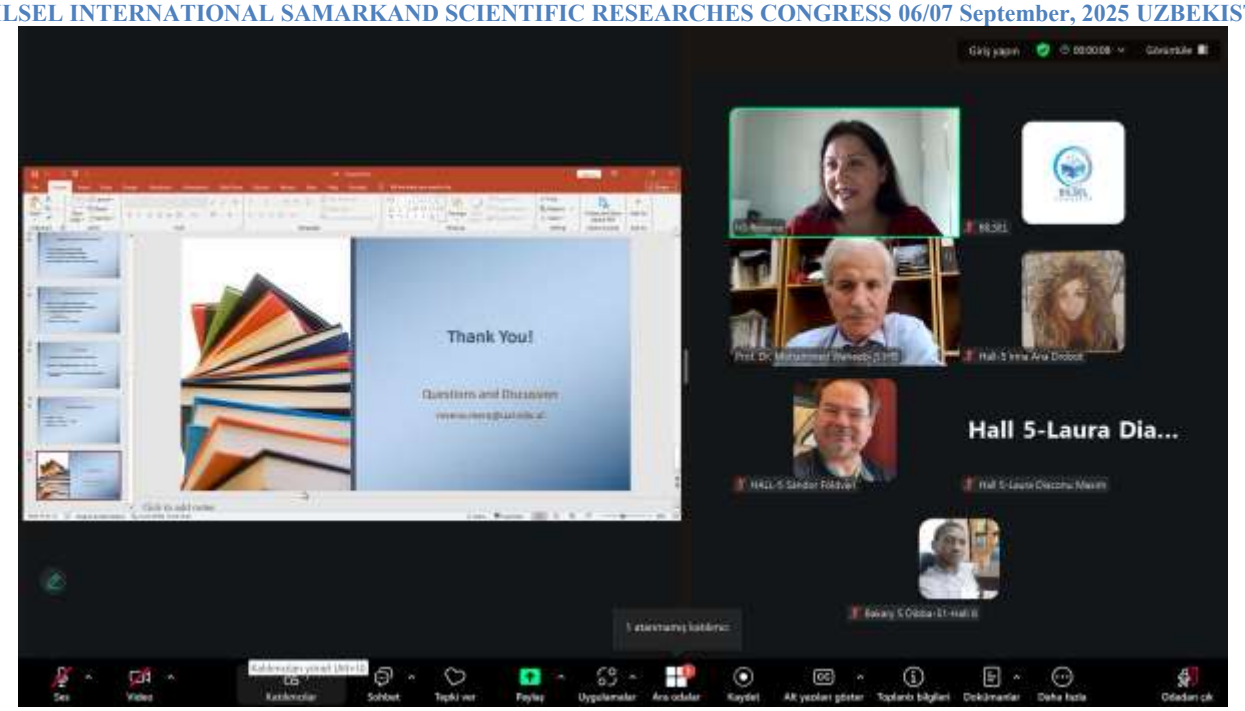

h1 Ecem YILDIZ...
h9 Muhammad I... H-5/ EMRULLAH...

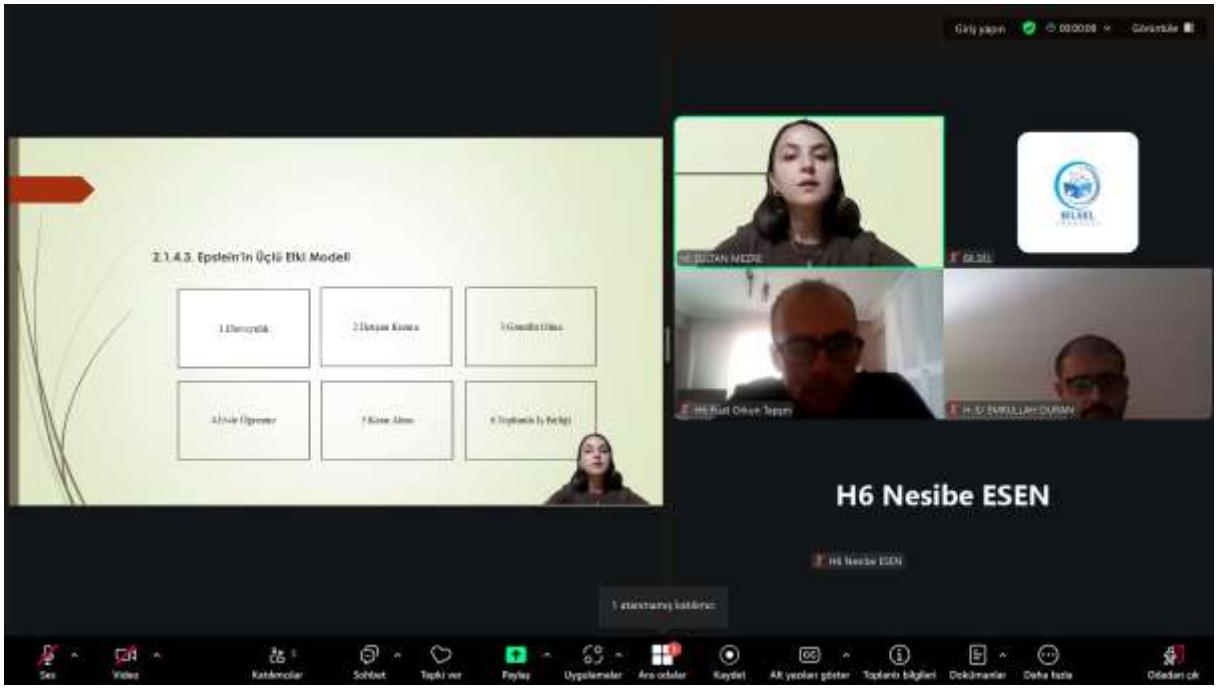

SONUÇ:
H1 Aysun Ünal A...
H1- Alperen Can...
h1 Ecem YILDIZ...
S1H1_DANG HO...

Thermodynamic Modelling of Hybrid Solid Oxide Fuel Cell and Gas Turbine System
Landfill Gasses Emissions
F BALIKOĞLU H-2
Abdullah Yaman

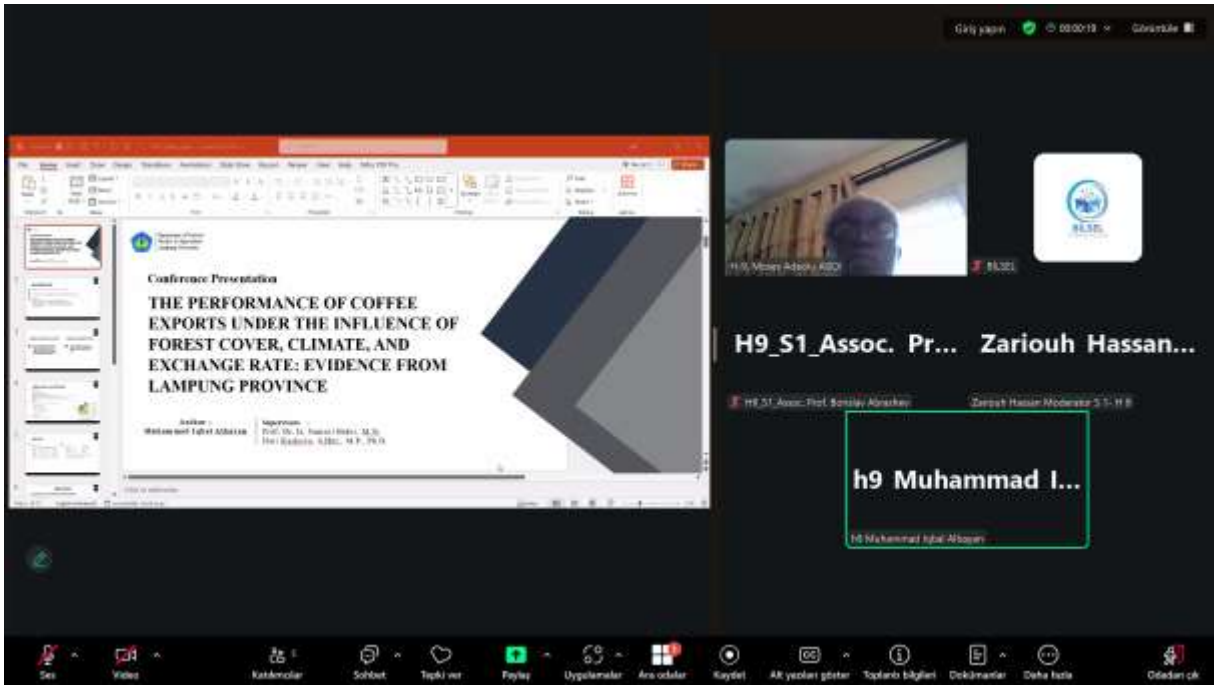

GENEL BİLGİLER
H3- Uzm.Dt. Seç...
h3 Uzm. Dt. İbra...

Mobil Genetik Elementler
Plazmitler
Transpozonlar
İntegronlar

Thank You!
Questions and Discussion
Hall 5-Laura Dia...

2.1.4.3. Epstein'in Üçlü Etki Modeli
H6 Nesibe ESEN

h7 Könül Abdull...
Ulker Baxsiyeva...
Aynur Badalova...

Conference Presentation
THE PERFORMANCE OF COFFEE EXPORTS UNDER THE INFLUENCE OF FOREST COVER, CLIMATE, AND EXCHANGE RATE: EVIDENCE FROM LAMPUNG PROVINCE
H9_S1_Assoc. Pr... Zariouh Hassan...
h9 Muhammad I...

İÇİNDEKİLER//CONTENTS

1970'TEN GÜNÜMÜZE LİDERLİKTE CİNSİYET ÇEŞİTLİLİĞİ ARAŞTIRMALARININ KÜRESEL EĞİLİMLERİ: GÜNCEL KONULAR VE GELECEK ARAŞTIRMALAR İÇİN ÖNERİLER 5

YÖNETİM ALANINDA KADIN LİDERLİĞİ ARAŞTIRMALARININ ENTELEKTÜEL YAPISI VE KÜRESEL EĞİLİMLERİNİN HARİTALANDIRILMASI (1997–2025) 16

CHARTİNG THE INTELLECTUAL STRUCTURE AND GLOBAL TRENDS OF WOMEN'S LEADERSHİP RESEARCH İN MANAGEMENT (1997–2025) 17

ETKİNLİK TEMELLİ YAKLAŞIMLAR VE KENT İMAJI: SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÜZERİNE BİR İNCELEME 32

ECONOMIC VIOLENCE AGAINST WOMEN: A MARXIST AND SOCIALIST FEMINIST ANALYSIS 38

FROM DATA TO DECREE: AN EVIDENCE-BASED POLICY FRAMEWORK FOR SCHOOL-ENTERPRISE COLLABORATION IN VIETNAM'S TOURISM SECTOR 48

GREEN SUPPLY CHAIN MANAGEMENT IN VIETNAM'S HOSPITALITY SECTOR: A CASE STUDY OF ĐẮK LẮK PROVINCE TOWARD SUSTAINABLE DEVELOPMENT 66

ATIKTAN ENERJİYE SİİRT'TEKİ BELEDİYE ATIKLARININ ENERJİ POTANSİYELİ 80

BUĞDAY ATIĞI KULLANAN BİR BİYOKÜTLE SANTRALİ İÇİN ENERJİ VE EKSERJİ ANALİZİ .. 81

TEK VE ÇİFT KAVİSLİ KARBON FİBER TABAKALI KOMPOZİTLERİN YARI STATİK BATMA DAVRANIŞLARI ÜZERİNE ÇALIŞMA 90

FIELD OBSERVATIONS AND INVESTIGATIONS FOR HISTORICAL MOSQUES AFTER 6 FEBRUARY 2023 KAHRAMANMARAS-TURKIYE EARTHQUAKE SEQUENCES 100

DERİN ÖĞRENME TABANLI TRAFİK İŞARET TESPİTİ: YOLOv11m YAKLAŞIMI 116

DEEP LEARNING-BASED TRAFFIC SIGN DETECTION: A YOLOv11m APPROACH 117

TÜRKİYE'DE NADİR GÖRÜLEN CTENOPHORE VENUS KEMERİ *Cestum veneris*, LESUEUR, 1813'ÜN YENİ KAYDI 118

A NEW RECORD OF THE RARE CTENOPHORE VENUS GIRDLE *Cestum veneris*, LESUEUR, 1813 IN ISKENDERUN BAY, TÜRKİYE 118

FDM YÖNTEMİYLE ÜRETİLEN PLA+NUMUNELERDE ÜST YÜZEY ÖRME DESENİNİN DARBE DAYANIMINA ETKİSİNİN DROP WEİGHT IMPACT TEST İLE İNCELENMESİ 122

CYLINDER HEAD AND ITS DAMAGE 135

ENGINE LINER MATERIALS AND THEIR CHARACTERISTICS 136

ANORMAL UTERİN KANAMAYA KLİNİK YAKLAŞIM 137

KARDİYOVASKÜLER HASTALIKLARIN TEŞHİSİNDE XGBOOST TABANLI AÇIKLANABİLİR YAPAY ZEKA MODELİ 141

KADINLARDA ANGİNA PEKTORİS TANISINDA XGBOOST TABANLI VE SHAP DESTEKLİ

AÇIKLANABİLİR YAPAY ZEKA MODELİ 150

İNDİREKT PULPA KUAFAJINDA REZİN BAZLI KALSİYUM SİLİKATIN KULLANIMI: OLGU SUNUMU 158

THE USE OF RESİN-BASED CALCİUM SİLİCATE İN INDİRECT PULP CAPPİNG: A CASE REPORT 159

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN AKDENİZ DİYETİNE UYUM DÜZEYİ İLE VÜCUT BİLEŞİMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ 160

KANSERDE İMMÜNONUTRİSYON: GÜNCEL KANITLAR VE KLİNİK UYGULAMALAR 168

GÜLÜŞ ESTETİĞİNİN ZİRKONYA ESASLI SERAMİK RESTORASYONLARLA İYİLEŞTİRİLMESİ: OLGU SUNUMU 172

SU ÜRÜNLERİNDE ANTİMİKROBİYAL DİRENÇ EKOLOJİSİ: MOBİL GENETİK ELEMENTLER VE YATAY GEN TRANSFERİ 174

SU ÜRÜNLERİ YEMLERİNDEKİ MİKOTOKSİNLER: BAĞIŞIKLIK, BAĞIRSAK SAĞLIĞI VE HASTALIĞA DUYARLILIK 184

ÜRİKAZ-KATALAZ-CU(II) HİBRİT NANOÇİÇEK SENTEZİ VE TEKSTİL BOYA GİDERİMİNDE KULLANIMI 194

ASPEN PLUS PROGRAMINDA PİRİNANIN KURUTULMASI VE SENTEZ GAZI ÜRETİMİ 196

PÜRÜZLÜ YUMURTA KABUĞU OLUŞUMU MEKANIZMALAR, RISK FAKTÖRLERI VE ÖNLEME STRATEJILERI 197

CLINICAL AND BIOCHEMICAL EVALUATION OF TWO DIFFERENT TYPES OF IMPLANT SCREW RETAINED SINGLE CROWNS 202

EKŞİ KARA ÜZÜM ÇEŞİDİNDE IŞIKLANMA KOŞULLARININ IN VITRO KÖKLENME VE BİTKİCİK KALİTESİ ÜZERİNE ETKİLERİ 203

EFFECTS OF LIGHTING CONDITIONS ON IN VITRO ROOTING AND PLANTLET QUALITY IN EKŞİ KARA GRAPE CULTIVAR 203

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE BABA KATILIMINA DAİR LİTERATÜR ÖZETİ VE YAPILAN ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ 210

A PSYCHOSOCIAL STUDY ON THE FOLK BELIEFS OF THE UZBEK TURKS 212

KAYIRMACILIK DAVRANIŞININ SOSYO-PSİKOLOJİK ALT YAPISI 217

AİLE İÇİ ŞİDDET VE DİNDARLIK İLİŞKİSİ 222

REKREATİF ETKİNLİK OLARAK EGZERSİZ YAPAN BİREYLERDE ÖFKE DÜZEYİ İNCELEMESİ 229

12-14 YAŞ ÇOCUKLARIN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ 238

THE GLOBAL SIGNIFICANCE OF THE DISCOVERY OF THE BAPTISM SITE OF JESUS CHRIST ON THE EASTERN BANK OF THE JORDAN RIVER – SOUTH LEVANT 245

EXPLORİNG SOCİAL ENTREPRENEURİAL INTENTİONS AFTER COVID-19: AN EMPİRİCAL ANALYSİS 246

WHY ARE AIR SHOWS POPULAR? 247

DISCUSSING THE PROBLEMATIC TRANSLATION OF A HAIKU POEM 250

DISCUSSING MİSUNDERSTANDİNGS İN İNTENT AND TONE İN ONLİNE WRİTTEN COMMUNİCATİON 253

ORTA ASYA TÜRK HALKLARI IÇIN BIR ŞEMSIYE OLARAK TÜRKIYE: GÜNÜMÜZDEKI SON DURUMDA ÁRMIN VÁMBÉRY'NIN (EFENDI REŞID, 19. YÜZYIL) ESERLERININ GÜNCELLIĞI 256

TÜRKIYE AS AN UMBRELLA FOR CENTRAL–ASIAN TURKISH PEOPLES: ACTUALITY OF THE WORKS OF ÁRMIN VÁMBÉRY (EFENDI RESID, 19TH CENTURY) IN THE RECENT SITUATION 257

XIX ƏSR SİYASİ HƏYATINDA VƏ ƏDƏBİYYATDA QARABAĞ: ŞAİR BABA BƏY ŞAKİRDƏ QARABAĞ HARAYI 259

TƏHLİL VƏ TƏQSİMLƏRDƏ İSLAMİ KARDAŞLIĞIN MEDINE ANDLAŞMASI VƏSİQƏSI ÜZRƏ MƏZMUN SAHƏLƏRİ /I yazı/ 264

RUS ƏDƏBİYYATININ DAHİSİ: ƏSƏRLƏRİ İLƏ ƏBƏDİ YAŞAYAN ŞƏXSİYYƏT 274

ÇİNGİZ AYTMATOVUN HƏYATI VƏ “CƏMİLƏ” POVESTİ 277

A LITERARY-CRITICAL PERSPECTIVE ON 19TH CENTURY SOUTH AZERBAIJANI LITERATURE 281

MİLLİ VƏ BEYNƏLXALQ TERMİNLƏR ARASINDA BALANSIN QORUNMASI 283

KİÇİK YAŞLI MƏKTƏBLİLƏRİN YAZI PROSESLƏRİNƏ TƏSİR EDƏN MÜXTƏLİF AMİLLƏR .. 284

KEYFİYYƏT ÜZRƏ TƏYİN EDİLƏN VƏZNLƏR: SİLLABİK VƏZN, SİLLABİK-TONİK VƏZN, TONİK VƏZN 285

THE INFLUENCE OF SHARIA FINANCIAL LITERACY ON PUBLIC INTEREST IN USING SHARIA BANKING PRODUCTS 288

THE ROLE OF ISLAMIC ECONOMICS IN DRIVING MSME GROWTH IN THE DIGITAL ERA 289

ANALYSIS OF FACTORS INFLUENCING PUBLIC INTEREST IN USING SHARIA E- WALLETS IN INDONESIA 290

TOURISM-LED GROWTH IN DEVELOPING ECONOMIES: A COMPARATIVE ANALYSIS OF THE GAMBIA AND THAILAND 291

KNOWLEDGE MANAGEMENT AND ITS IMPORTANCE IN NIGERIA’S PUBLIC AND PRIVATE BUSINESS ENTERPRISES 307

AN APPRAISAL OF SUCCESSION PLANNING IN FAMILY-OWNED BUSINESSES IN NIGERIA: EMPIRICAL EVIDENCE FROM SELECTED SMEs IN LAGOS STATE, NIGERIA 319

PROFITABILITY WITH PURPOSE OF A STUDY ON ESG INVESTMENTS AND FINANCIAL

PERFORMANCE IN INDIAN COMPANIES. 329

THE ROLE OF MAQASHID SHARIAH IN SHAPING SAVINGS AND FINANCING PRODUCTS IN ISLAMIC BANKING 330

THE ROLE OF DIGITAL ECONOMY IN DRIVING MSME GROWTH IN INDONESIA 331

ORMAN ÖRTÜSÜ, İKLİM VE DÖVİZ KURU ETKİSİ ALTINDA KAHVE İHRACATININ PERFORMANSI: LAMPUNG EYALETİNDEN KANITLAR 332

THE PERFORMANCE OF COFFEE EXPORTS UNDER THE INFLUENCE OF FOREST COVER, CLIMATE, AND EXCHANGE RATE: EVIDENCE FROM LAMPUNG PROVINCE 336

RESPECTIVE PLACES OF THE TEACHER, KNOWLEDGE AND THE STUDENT IN THE CURRENT TREND OF DIDACTICS 341

INTEGRATION OF STEAM EDUCATION AND ECOLOGICAL APPROACH: THE ECO-STEAM CONCEPT 342

IMPROVING SOFTWARE FOR DEVELOPING LOGICAL COMPETENCE OF FUTURE PHYSICS TEACHERS USING GAMIFICATION METHODS 346

ON EQUIVALENCY BETWEEN COMPACTNESS AND SEQUENTIALLY COMPACTNESS IN A GENERALIZED METRIC SPACE 351

FROM SHRINE TO SCREEN: THE RISE OF AI ORACLES AND THE FUTURE OF AFRICAN SPIRITUALITY 352

COMPARATIVE ASSESSMENT OF NUTRITIONAL EFFICIENCY IN VARIOUS FIG TREE CULTIVARS (FICUS CARICA L.) 360

ALTERNATIVE ENERGY STORAGE SYSTEMS BASED ON NOVEL RECHARGEABLE BATTERIES 361

TEACHING INNOVATIONS AND THE DYNAMICS OF ORGANIZATIONAL CHANGE: INSIGHTS FROM LEWIN'S MODEL 362

PEMBERDAYAAN EKONOMI KREATIF BERBAHAN DASAR ROTAN DAN TEMPURUNG KELAPA 363

COMMUNİTY NARRATİVES ON THE ROLE OF BANK İN SUPPORT SMALL BUSİNESSES 364

THE IMPACT OF AGRİCULTURAL TECHNOLOGY INNOVATİON ON FARMER PRODUCTİVİTY AND INCOME İN SARWODADİ VİLLAGE: A QUALİTATİVE STUDY OF COMMUNİTY ADAPTATİON AND RESPONSE 365

EXPLORING THE CHALLENGES AND OPPORTUNITIES OF DIGITAL TRANSFORMATION IN SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES (SMES): A QUALITATIVE STUDY IN INDONESIA 366

THE LEGAL THEORY OF IJARAH AGREEMENTS :ITS APPLICATION IN BUSINES 367

1970'TEN GÜNÜMÜZE LİDERLİKTE CİNSİYET ÇEŞİTLİLİĞİ ARAŞTIRMALARININ KÜRESEL EĞİLİMLERİ: GÜNCEL KONULAR VE GELECEK ARAŞTIRMALAR İÇİN ÖNERİLER

Doç. Dr. Aysun ÜNAL[1]/ Dr. Miray SÜTBAŞ CELEPLİ[2]

1Akdeniz Üniversitesi Kumluca Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı, aysununal@akdeniz.edu.tr, https://orcid.org/0000-0001-5184-0008

2 Akdeniz Üniversitesi, Kumluca Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, mcelepli@akdeniz.edu.tr, https://orcid.org/0000-0002-2122-405X

Özet

Yönetimde cinsiyet çeşitliliği, yönetim girişimleri ve liderlikte karar alma süreçlerini etkilemesi açısından çok önemlidir. Kadınlar şirket yönetim kurullarında yeterli temsil edilmemektedir ve bu durum yönetim kararlarını ve liderlik stillerini etkilemektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, liderlikte cinsiyet çeşitliliği üzerine araştırmaların küresel gelişimini analiz etmek ve gelecekteki araştırmalar için öneriler geliştirmektir. Konuyla ilgili ilk yayınların yapıldığı 1990 yılından bu yana 992 yayının bibliyometrik analizi R yazılımı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Yayınların küresel dağılımı ve iş birliği Lotka ve Bradford yasalarına göre analiz edilmiş ve kavramsal olarak değerlendirilmiştir. Liderlikte cinsiyet çeşitliliği üzerine araştırmalar 2012 yılından bu yana artmakta olup çoğunlukla 2024 yılında (n=215) gerçekleştirilmiştir. Metin verileri, anahtar kelimeler ve atıf yapılan yayınların anahtar kelimelerinin analiziyle belirlenen ana kavramsal alanlar üç kümede yapılandırılmıştır. Birinci küme öğretim üyeleri, akademik tıp eşitsizlikleri, trans mağduriyetine, ikinci küme firma performansı etkisine, üçüncü küme kadın çeşitliliği, cinsiyet, liderlik çalışma davranışları, ayrımcılık cinsiyet farklılıkları cinsiyete odaklanmıştır. Konuyla ilgili araştırmacıların bilimsel üretkenlikleri Lotka Yasası'na göre incelendiğinde yazarların %91'i tek makale, %0,62'si iki makale ve %0,13'ü üç makale yayınlamıştır. Dolayısıyla konuyla ilgili araştırmacı üretkenliğinin yetersiz olduğu söylenebilir. Dergilerin konuya verdiği önemi gösteren Bradford Yasası'na göre liderlik ve cinsiyet çeşitliliği araştırmaları giderek artan bir öneme sahiptir. Konuyla ilgili araştırma yapan ülkeler küresel olarak değerlendirildiğinde ABD, İngiltere, Avustralya, İspanya, Kanada, Çin, İtalya ve Fransa'nın en çok yayın yaptığı görülmektedir. Araştırmaların trend konu başlıklarına bakıldığında ise son yıllarda kadın liderliği ile performans, kalite, yönetim ve bilgilendirme kavramlarının ön plana çıktığı görülmektedir. Konuyla ilgili araştırmalar gelişirken kavram ve uygulamaların da gelişmekte olduğu söylenebilir. Dünya genelinde bazı ülkeler liderlik ve cinsiyet çeşitliliği konularında önceliklendirme yapmakta ve iş birliği yapmaktadır. Ancak Afrika ve Asya ülkeleri gibi birçok ülkede konuyla ilgili araştırma yapılmadığı görülmektedir. Cinsiyet çeşitliliği ve liderliğin performans ve kalite üzerindeki etkilerini içeren girişimsel araştırmalara ihtiyaç olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yönetim, cinsiyet çeşitliliği, liderlik, bibliyometrik analiz

GLOBAL TRENDS IN GENDER DIVERSITY RESEARCH IN LEADERSHIP FROM 1970 TO THE PRESENT: CURRENT ISSUES AND SUGGESTIONS FOR FUTURE RESEARCH

Associate Professor, Aysun ÜNAL1/ Dr. Miray SÜTBAŞ CELEPLİ SURNAME2
1Akdeniz University Kumluca Faculty of Health Sciences, Nursing Management Department, aysununal@akdeniz.edu.tr, https://orcid.org/0000-0001-5184-0008
2Akdeniz University, Kumluca Vocational School, Department of Management and Organisation, celeplimiray@gmail.com, https://orcid.org/0000-0002-2122-405X

Abstract

Gender diversity in management is crucial for influencing management initiatives and leadership decision-making processes. Women are underrepresented on corporate boards, affecting management decisions and leadership styles. To analyze the global development of research on gender diversity in leadership and develop recommendations for future research. A bibliometric analysis of 992 publications was conducted using R software since the first publications on the topic in 1990. The global distribution and collaboration of publications were analyzed and conceptually assessed according to Lotka and Bradford's laws. Research on gender diversity in leadership has been increasing since 2012, with the majority conducted in 2024 (n=215). The main conceptual areas identified through analysis of textual data, keywords, and cited publication keywords were structured into three clusters. The first cluster focused on faculty, academic medicine disparities, and transgender victimization; the second cluster focused on the impact of women's diversity, gender, leadership work behaviors, and discrimination on gender differences. When the scientific productivity of researchers on the subject is examined according to Lotka's Law, 91% of authors published a single article, 0.62% published two articles, and 0.13% published three articles. Therefore, it can be said that research productivity on the subject is insufficient. According to Bradford's Law, which indicates the importance journals attach to the subject, leadership and gender diversity research is becoming increasingly important. A global evaluation of countries conducting research on the subject reveals that the US, UK, Australia, Spain, Canada, China, Italy, and France have the most publications. Trending research topics in recent years reveal that women's leadership, along with the concepts of performance, quality, management, and information management, have become prominent. As research on the subject develops, so too have concepts and practices. Some countries worldwide prioritize and collaborate on leadership and gender diversity. However, many countries, such as those in Africa and Asia, lack research on the subject. It has been concluded that interventional research is needed to examine the effects of gender diversity and leadership on performance and quality.

Keywords: Management, gender diversity, leadership, bibliometric analysis

GİRİŞ

Günümüzde, özellikle yönetim kurullarında veya üst düzey yönetim ekiplerinde cinsiyet çeşitliliği konusu giderek daha önemli hale gelmiştir (O'Rourke, 2003; Sangle, 2010). cinsiyet çeşitliliği, bir grup veya kuruluşun üyelerinin cinsiyetleri açısından ne ölçüde heterojen olduğu olarak tanımlanabilir (Williams, & O'Reilly 1998). Cinsiyet çeşitliliğini ölçmek için kullanılan yaygın yaklaşıma göre cinsiyet çeşitliliğinin en yüksek değeri, belirli bir ekip veya kuruluşta dengeli bir erkek ve kadın oranını yansıtır (Li ve ark, 2017). Yapılan bir çalışmada, orta düzeyde bir cinsiyet çeşitliliğinin rekabet avantajını artırdığını, daha yüksek düzeydeki cinsiyet çeşitliliğinin ise kurumsal performansı düşürdüğünü ortaya koymuştur. Diğer çalışmada ise kurumsal başarının cinsiyet eşitliği ve adaletine bağlı olduğunu göstermiştir (Zahid ve ark, 2020; Mun & Jung, 2018). Tarihsel olarak kadınlar, liderlik rollerine erişimlerini sınırlayan önemli engeller ve ayrımcılıkla karşı karşıya kalmıştır (Coleman, Citation, 2020). Çeşitli çalışma ortamı, birçok kültür, din, yaş, cinsiyet ve yetenekten çalışanlardan oluşur. İş yerindeki cinsiyet çeşitliliği, farklı kültürlerden kadın ve erkeklerin varlığı olarak tanımlanabilir. İş yerindeki bu çeşitliliğin şirket ve cinsiyeti üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkileri vardır. Olumlu etkiler geniş bir yelpazede benzersiz kültürler, bilgi, deneyim ve beceri paylaşımı ile, daha fazla inovasyon, yaratıcılık, problem çözme ve kurumsal performans artışına yol açabilmektedir (Human Resource Management International Digest, 2021). Avrupa Birliği tarafından 2015 yılında yapılan bir anket, Avrupa şirketlerinin %83'ünün farklı yaş, cinsiyet ve etnik kökene sahip çeşitli çalışanlara sahip olduğunu ve bu sayede kurumsal inovasyon ve kapsayıcılığın artırılmaya çalışıldığını göstermektedir. Asya'da ise PwC tarafından 2016 yılında yapılan bir anket, işverenlerin %88'inin çeşitlilik ve işe alım stratejilerini uyumlu hale getirdiğini bildirmiştir (Liu, Zhu, & Wang, 2023). Olumsuz olarak çeşitlilik ve farklılıklar, zayıf iletişime ve ekip çalışmasının azalmasına, çatışmaya, dışlanmaya ve insanların organizasyondan ayrılmasına yol açabilir. Benzerlik-çekim teorisi ve sosyal kimlik teorisi, çeşitliliğin bu olumsuz etkisini destekler; insanların kendilerine benzer kişilerle grup üyeliğinde olduklarında daha az mücadececi olduklarını ve çeşitliliğin kurumsal performans üzerinde olumsuz etkileri olduğunu öne sürmektedirler (Human Resource Management International Digest, 2021). Bu işverenlerin %71'i, küresel rakiplerinden daha fazla kadın çalışanı işe almak için aktif olarak çabalamaktadır.Yapılan araştırmalarda da çeşitlilik ile ekip düzeyinde ve örgütsel düzeyde çıktılar (örneğin, ekip inovasyonu, ekip öğrenmesi, ekip karar alma ve örgütsel başarı; Roberge ve van Dick, 2010; Bell vd., 2011; Qian vd., 2013) arasında olumlu ilişkiler kurmuş olsa da, çeşitlilik yönetimi hala birçok zorlukla karşı karşıyadır. Çeşitlilik araştırmacıları çeşitliliğin potansiyel riskleri olduğuna dikkat çekmiştir. En belirgin risklerden biri kişilerarası çatışmadır (Shemla vd., 2016; Wang, 2022). Bunun nedeni, insanların farklı kimliklere ve geçmişlere sahip olanlar hakkında yanlış yargılarda bulunabilmeleri ve kişilerarası etkileşim sırasında belirsiz ve güvensiz hissedebilmeleridir (van Dijk, 2022). Çeşitliliğin potansiyel risklerinden biri de cinsiyet eşitsizliğidir. Cinsiyet eşitsizlikleri, özellikle erkekler ile kadınlar arasında kuruluşa sağladıkları katkılar göz önüne alındığında hak edilmemiş farklılıkları ifade eder (örneğin, daha az nitelikli olmasına rağmen bir erkeği bir kadın yerine CEO pozisyonuna terfi ettirme tercihi). Cinsiyet eşitsizlikleri, özgeçmiş taramasından performans değerlendirmelerinden işten çıkarmalara kadar birçok kurumsal alanda ve uygulamada ortaya çıkabilir. Cinsiyet eşitsizlikleri kurumsal karar vericilerin açık veya örtük önyargıları ve kurumsal yapılar, süreçler ve uygulamalarda sistemik/yapısal/kurumsal ayrımcılıktan kaynaklanabilir (Son Hing ve ark, 2023). Bu bağlamda cinsiyet çeşitliliği eğitimi etkili olabilmektedir. Cinsiyet çeşitliliği eğitimi, kuruluşların önyargıyı azaltma, kadınların iş yerinde ve liderlik rollerindeki temsilini etkileme ve iş yerlerinde sosyal eşitliği teşvik etme çabalarının önemli bir parçasıdır. Çeşitlilik eğitimi, kuruluşlar içinde eşitliği ve kapsayıcılığı teşvik etmek için tasarlanmış olsa da, eğitimin uygulanması her zaman bu sonuçları sağlamaz (Dobbin ve Kalev, 2016). Çeşitlilik eğitimine yönelik eleştiriler, Batılı bakış açısıyla geliştirildiğine ve Batılı olmayan katılımcıların ihtiyaçlarını karşılamadığına dikkat çekmektedir (Peretz vd., 2015). Nitekim Alhejji vd. (2016), sistematik incelemelerinde çeşitlilik eğitimi üzerine akademik araştırmaların çoğunlukla Batılı kuruluşlardan geldiğini ve bu kuruluşlardan bahsettiğini tespit etmiştir. Çeşitlilik eğitimi üzerine araştırmalar ağırlıklı olarak Amerika

Birleşik Devletleri, Kanada, Birleşik Krallık, Avustralya ve Hollanda'da yürütülmüş olup, veri örneklerinin neredeyse %100'ünü "gelişmiş" ülkeler oluşturmaktadır (Alhejji vd., 2016). Çeşitlilik eğitimi, Amerika Birleşik Devletleri'nde yöneticileri önyargılar ve klişeler konusunda eğitmek veya siyahi çalışanlara ve/veya kadınlara uygun iş yeri davranışlarını öğretmek için önemli bir çeşitlilik yönetimi aracı olarak ortaya çıkmıştır (Köllen, 2021). Çeşitlilik eğitimiyle ilgili ilk araştırmalar, çeşitlilik eğitiminin karlılığa etkisi perspektifinden yapılmıştır (Johnson ve Schwabenland, 2013). Ayrıca, çeşitlilik eğitimiyle ilgili meta incelemeler de eğitimin etkinliğine odaklanmıştır. Araştırmacılar, çeşitlilik eğitiminin düzenlenmesinin kolay olduğunu ve klişeler hakkında farkındalığı artırabileceğini, ancak davranışları değiştirmede başarısız olduğunu göstermektedir (Bezrukova ve ark., 2016; Alhejji ve ark., 2016). Bilinçsiz önyargı eğitimi gibi bir eğitim biçimi, araştırmacılar tarafından büyük ilgi görmüş, etkinliği araştırılmıştır (örn. Apfelbaum vd., 2008; Paluck ve Green, 2009).

Liderlik ve Cinsiyet Çeşitliliği

Günümüzde cinsiyet çeşitliliğinin teşvik edilmesi temel bir öneme sahiptir. Birleşmiş Milletler (BM) 2030 Gündemi'nin 5. Maddesi'nde belirtildiği gibi, kurumların "siyasi, ekonomik ve kamusal yaşamın tüm karar alma düzeylerinde tam ve etkili kadın katılımını ve liderlik için eşit fırsatları sağlama" sorumluluğu vardır (Birleşmiş Milletler Örgütü, 2015). Kadınların liderlik pozisyonlarında bulunmasının hem kurumun sürdürülebilirlik performansını hem de küresel hedeflerle uyumunu artırabileceği açıktır. Yönetici düzeyindeki cinsiyet çeşitliliği, kurumsal yönetimi güçlendirir ve etik karar alma süreçlerini ve sosyal sorumluluk uygulamalarının benimsenmesini destekler. Sosyal eşitliğin Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin temel bir unsuru olarak, kadın liderliğinin ilerletilmesi yalnızca bir eşitlik meselesi değil, aynı zamanda kurumların sürdürülebilirlik ilkelerini benimsemesinde toplum için uzun vadeli değer yaratmasını sağlayan önemli bir faktördür (Sandretto, Rizzi, & Esposito, 2025). Kadın liderlerin becerileri kurum ve kuruluşlar için değerlidir. Kaynaklara erişimin kurumsal başarı için kritik olduğunu öne süren kaynak bağımlılığı teorisine göre (Pfeffer ve Salancik 1978), kadınlar hem Yönetim Kurulu'na hem de yönetime belirgin bir dizi yetkinlik katmakta ve bu da kurumsal performansı etkileme potansiyeline sahiptir (Kyaw, Olugbode ve Petracci 2017; Manita vd. 2018). Ancak iş gücünde toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik etmede kaydedilen ilerlemelere rağmen, kadınlar çeşitli kuruluşlarda liderlik pozisyonlarında yeterince temsil edilmemektedir. Liderlik pozisyonlarındaki sınırlı kadın temsili dünya çapında yaygın bir sorundur (Casad vd., 2021; Namuddu vd., 2024). Niteliklerine ve yeteneklerine rağmen kadınlar genellikle üst düzey karar alma rolleri için göz ardı edilir (Jose & Sivaraman, 2023). Bu sorun, kuruluşları çeşitli bakış açılarından yoksun bırakmanın yanı sıra toplumsal cinsiyet kalıplarını ve eşitsizliklerini de pekiştirir. Ayrıca Kadınların ailevi sorumluluklarına öncelik vermeleri gerektiği beklentisi, mesleki gelişimlerinin önünde engeller oluşturabilir. Devlet üniversitelerinde kariyer hedefleyen kadınlar genellikle akademik iş yüklerini ev ve bakım sorumluluklarıyla dengeleme gibi zorlu bir görevle karşı karşıyadır (Akuamoah-Boateng, Citation2020). Bu durum, yüksek stres seviyelerine, bitkinliğe ve mesleki rollerine tam olarak katılma kapasitelerinin sınırlı olmasına neden olabilir. Sonuç olarak, birçok kadın daha yüksek pozisyonlara yönelmekten kaçınabilir veya akademiyi tamamen bırakmayı tercih edebilir (Tushabe vd., 2025). Bu nedenlerle geçmişten günümüze liderlikte cinsiyet çeşitliliğinin kgünümüze liderlikteerlendirilmesi amacıyla bu bibliometrik analiz yapılmıştır.

2. YÖNTEM

Bu çalışmanın verileri 30 Mart 2025 tarihinde Web of Science'tan elde edildi. Aramalar “gender diversity"or “board gender diversity” or “board gender diversity” or “corporate governance” or “women directors” and “in leadership” or “leader” or “leadership diversity terimleri kullanılarak yapıldı. Arama terimleri tırnak işareti içine alındı. Arama için zaman çerçevesi 1970 ile Mart 2025 arasında belirlendi. Bu arama terimleri kullanılarak toplam 992 yayın alındı.Tüm bibliyografik veriler "Düz metin dosyasına kaydet" seçeneği seçilerek WOS veritabanından dışa aktarıldı. Dosya, daha sonra kullanılmak üzere "Savedrecs.txt" olarak kaydedilen dosya biçiminde tam kayıtları ve referansları içeriyordu. Arama sonuçları 500 kaydı aştığı için makaleler 500'erli

gruplar halinde indirildi ve ardından tek bir dosyada birleştirildi.Analizler, Bibliometrix R paketi (Sürüm: 2023.03.1+446 | Yayınlanma Tarihi: 2024-04-28) kullanılarak gerçekleştirildi. Biblioshiny uygulaması, R Studio'da biblioshiny() komutu girilerek başlatıldı. Biblioshiny'de, yayın çıktısı ve büyüme eğilimleri, Bradford ve Lotka yasaları, yazarlar ve iş birliği, yayın dergileri, terimler, güncel eğilimler, küresel dağıtım ve iş birliği analizleri dahil olmak üzere veriler üzerinde analizler gerçekleştirildi.

3. BULGULAR

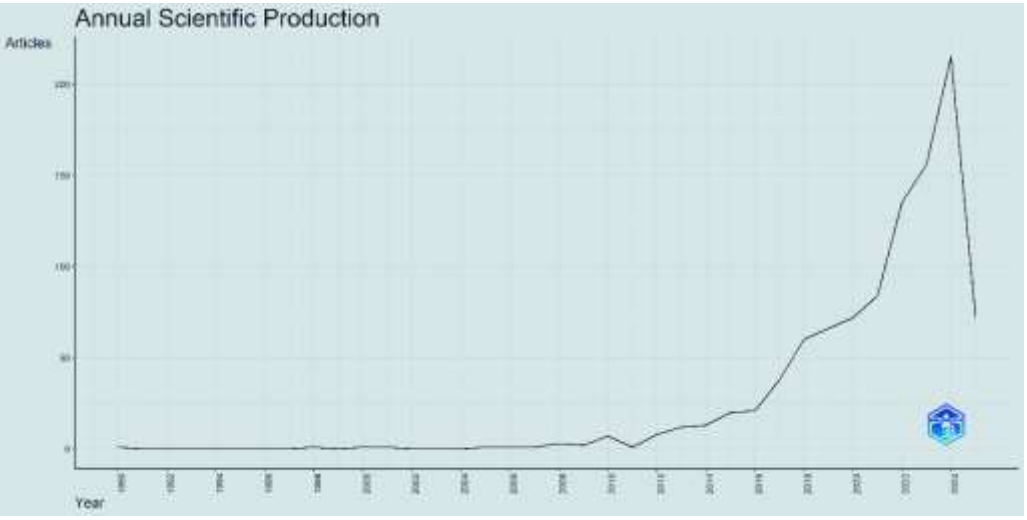
Çalışmanıza ilişkin bulguları bu kısma yazınız. Eğer çalışmanızda tablo ve şekil kullanacaksanız aşağıda verilen örneklere göre düzenleyiniz.

3.1. Ana Bilgiler, Yayın ve Yazar Üretkenlik Trendi

Tablo 1. Analiz yapılan yayınlar hakkında temel bilgiler (n=992)

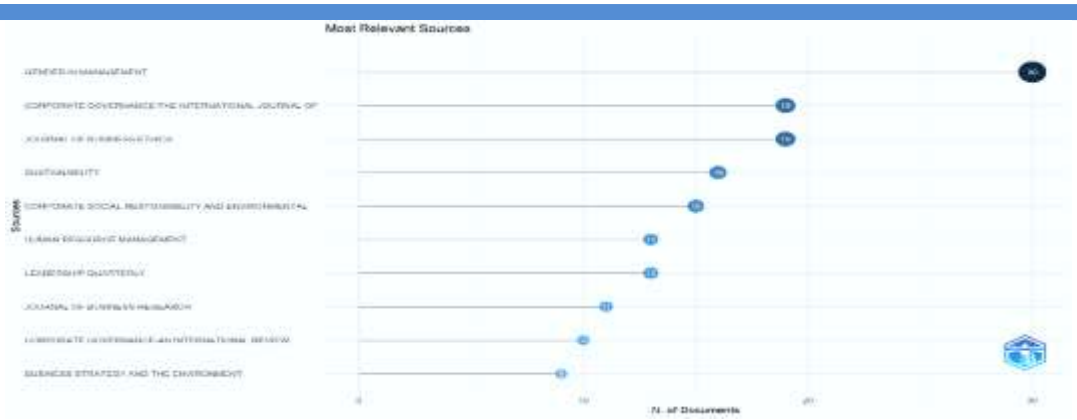
Zaman Aralığı	**1990:2025**
Kaynaklar (dergi ve kitap bölümü)	588
Documents	992
Yıllık büyüme oranı %	13
Yayın ortalama yaşı	3.93
Yayın başına ortalama atıf sayısı	19,72
Yazar anahtar kelime sayısı	2279
Atıf yapan yayınların anahtar kelime sayısı (anahtar kelime artı)	1596

Araştırma kapsamına alınan yayınların temeli bilgileri Tablo 1. ‘de sunulmuştur. Analizler sonucunda liderlikte cinsiyet çeşitliliği üzerine yapılan ilk yayının yapıldığı tarihten 1990 yılında olduğu bulunmuştur. Günümüze kadar yıllık büyüme oranı %13, yayın ortalama yaşı 3.93’tür.

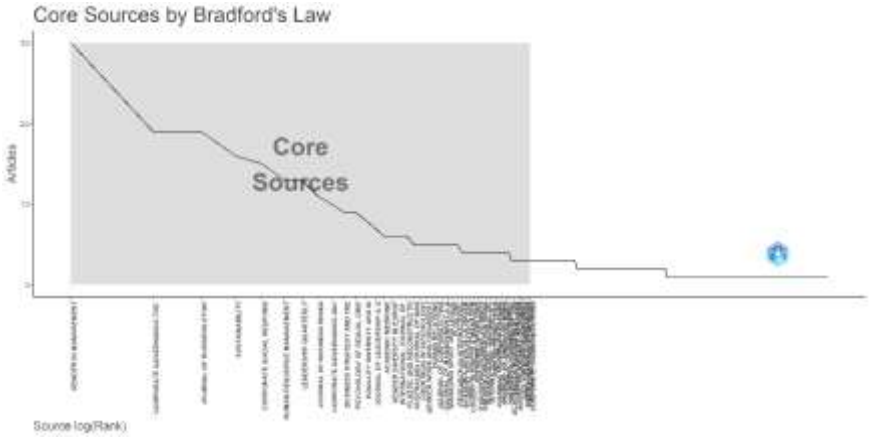
Şekil 1. Yıllık yayın üretimi

Araştırmaların yıllık yayın büyüme eğrisi grafik 1. de verilmiştir. Konu ile ilgili yayınların 2016 (n=16) yılından itibaren arttığı en çok 2024 yılında (n=215) yayın yapıldığı belirlenmiştir.

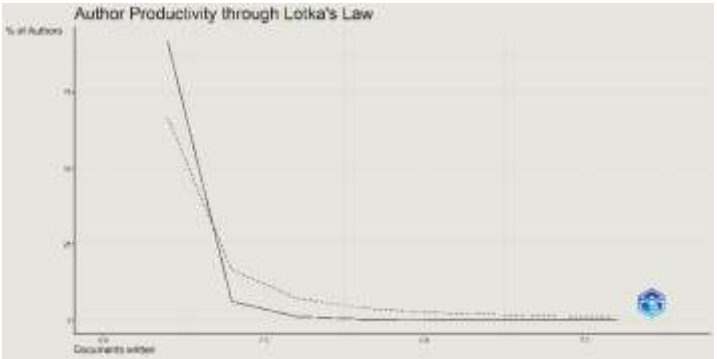
Şekil1a. En ilgili dergiler

Konu ile ilgili en çok yayın yapan derginin Gender ın Management (n=30) olduğu bulunmuştur. Diğer dergiler ise Corporate Governance-The Internatıonal Journal of Busıness in Socıety (N=19), Journal of Busıness Ethıcs(N=19), Sustaınabılıty (N=16), Corporate Socıal Responsıbılıty and Envıronmental Management (N=15), dir.

Şekil 1b. Bradford yasası (dergi üretkenliği)

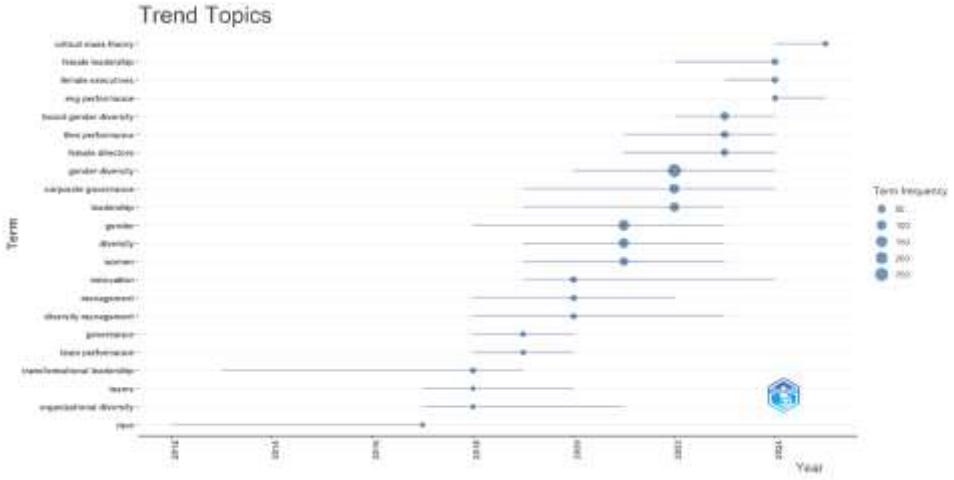
Şekil 1b-'de Bradford Yasası'na göre en üretken olarak belirlenen diğer temel dergiler listelenmiştir. Buna göre En üretken çekirdek dergiler Gender in Management, Corporate Governance-The International Journal of Business in Society, Journal of Business Ethics, Sustainability, Corporate Social Responsibility and Environmental Management olarak belirlendi.

Şekil 1c. Lotka Yasası (Yazar üretkenliği)

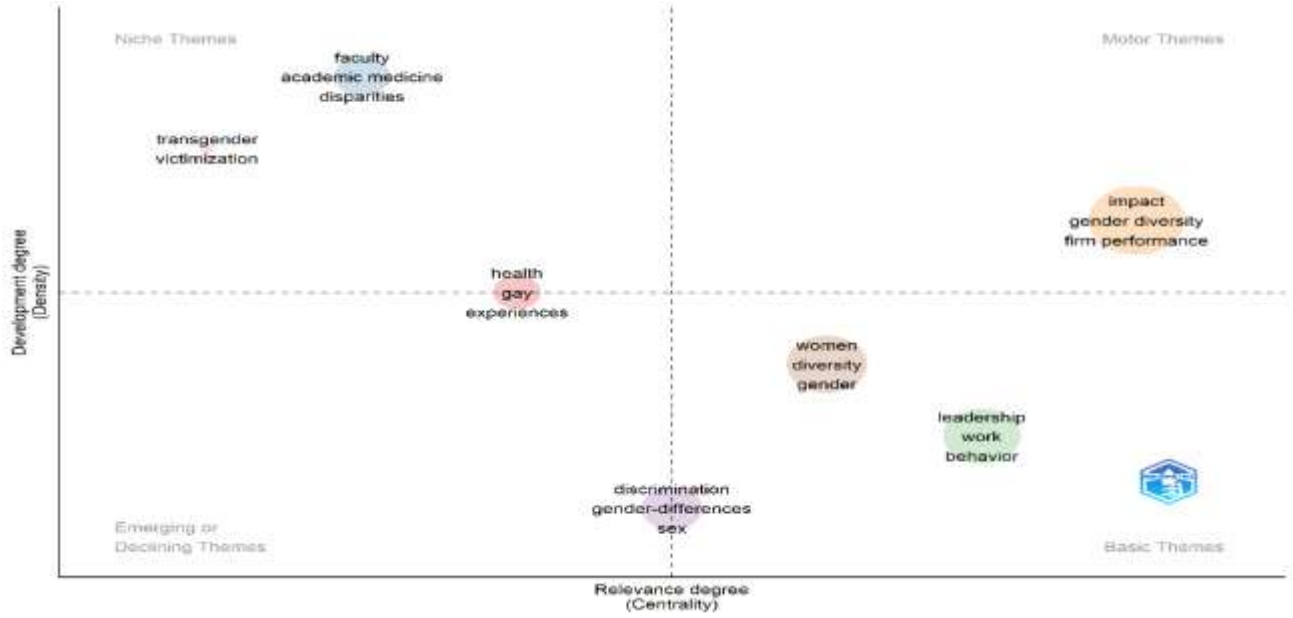
Araştırma konusu ile ilgili yazarlar Lotka Yasasına göre incelendiğinde; yayınların %791'i bir makalesi olan yazarlardan (n=2833), %0.62'si iki makalesi olan yazarlardan (n=191) ve %0.13'ü üç makalesi olan yazarlardan (n=40) oluşmaktadır.

2. Anahtar kelime, trend konular ve kavram analizleri

Şekil 2. Yıllara göre trend konular

Liderlikte cinsiyet çeşitliliği araştırmalarının yıllara göre trend konuları Şekil 2.'de gösteridi. Bu kapsamda en çok kadın yöneticiler kurumsal yönetim ve cinsiyet çeşitliliği çalışılmıştır. Son yıllarda kadın yöneticiler kritik kütle teorisi, Çevre, Sosyal ve Yönetişim performansı (ESG performansı),ön plana çıkmıştır. Bu performans bir şirketin Çevre, Sosyal ve Yönetişim alanlarındaki etkisini yönetme ve optimize etme becerisini ifade eder. Bu performans, genellikle uluslararası çerçeveler tarafından tanımlanan belirli kriterler aracılığıyla ölçülür.

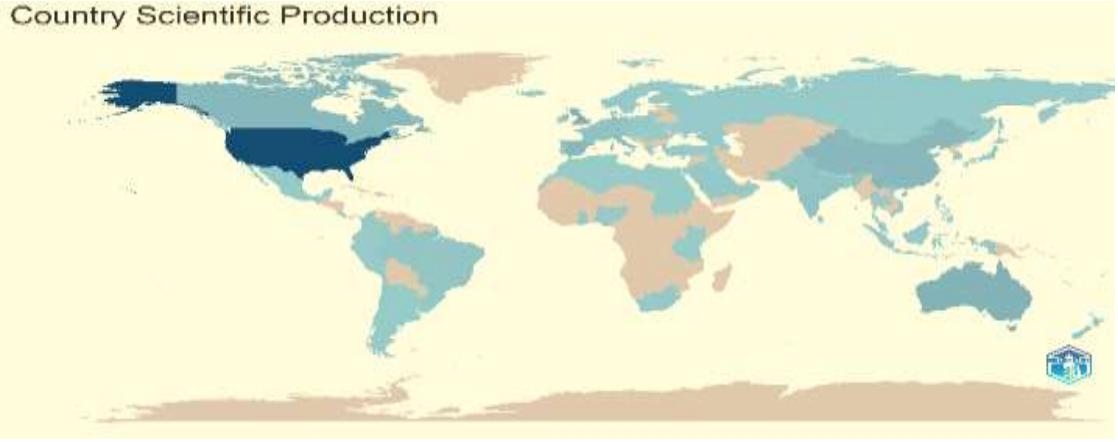

Şekil 2b. Kavramsal küme haritası

Liderlikte cinsiyet çeşitliliği yayınlarının kavramsal çerçevesi Şekil 2b'de verilmiştir. Kavramlar üç alanda daha yoğun kümelenmiş olup, ilk alanda akademik özellikle tıp alanında akademik eşitsizliklere yoğunlaşılmıştır. İkinci alanda ise cinsiyet çeşitliliğinin kuruluş performansına etkisi olarak kümelenmiştir. Üçüncü alanda

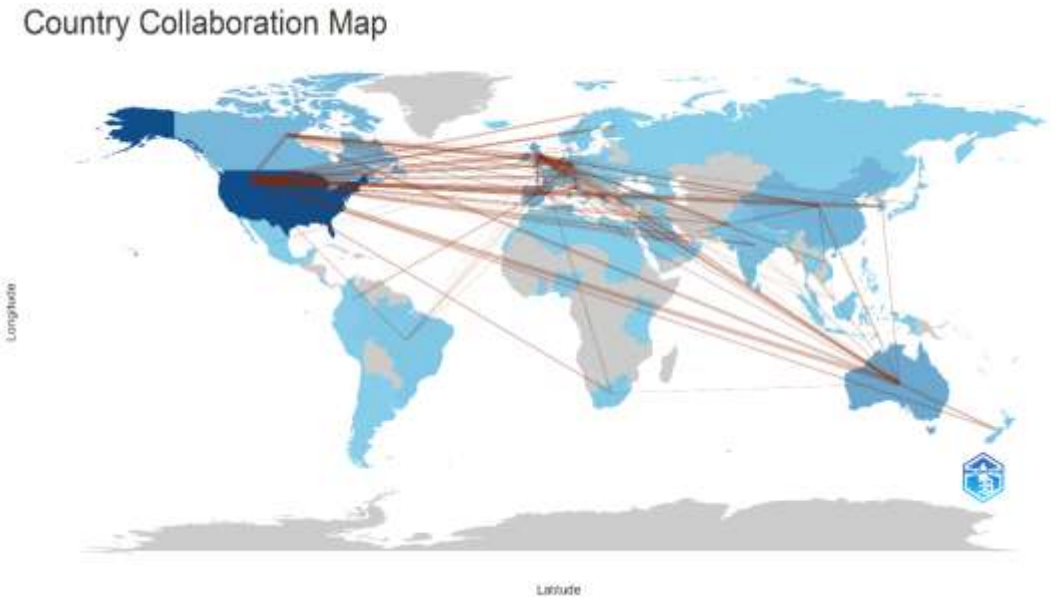
ciniyet çeşitliliğinde kadın ve liderlerin iş davranışları üzerinde yoğunlaşmıştır. Cinsiyet farklılıklarında ayrımcılıkta ortak noktada yoğunlaşmıştır.

3. Yayınların coğrafi dağılımı ve iş birliği

Şekil 3. Ülkelerin yayın üretkenliği

Küresel olarak konuyla ilgili araştırma yapan ülkeler şekil 3'te sunulmuştur. Şekilde koyu mavi olan ülkeler ençok yayın yapan ülkelerdir. Renk tonunun açılması yayın sayısının azaldığını göstermektedir. Buna göre sırasıyla en çok yayın yapan beş ülke ABD (n= 1002), İngiltere (n=207), Avustralya (n=187), İspanya (n=150), Kanada (n=143) dır.

Şekil 3a. Küresel işbirliği

Şekil 3a, konu ile ilgili araştırma yürüten ülkeler arasındaki küresel iş birliğini göstermektedir. Haritadaki mavi renk, uluslararası araştırma iş birliğini temsil eder. Ülkeleri birbirine bağlayan pembe çizgiler, yazarlar arasındaki iş birliğinin kapsamını gösterir. Haritadaki pembe renk, tek seferlik iş birliğinden devam eden bir ortaklığa kadar değişebilen uluslararası araştırma ortaklıklarını temsil eder. Buna göre en çok işbilirliği yapan ülkelerin Amerika- Avusturalya (n=23), Amerika -Kanada (n=20), Amerika- Birleşik Kırallık (n=19), Amerika Çin (n=14), Birleşik Kırallık - Avusturalya (n=13), Birleşik Kırallık – Hollanda (n=13) olduğu görülmektedir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bibliyometrik analizde, liderlikte cinsiyet çeşitliliği kavramının küresel evrimi ve eğilimleri değerlendirilerek alandaki boşluklar ve araştırma önerileri geliştirilmiştir. Bulgular, liderlikte cinsiyet çeşitliliği alanında yayın çabalarının özellikle 2010'ların başından itibaren hızlandığını ve belirli çekirdek dergiler etrafında yoğunlaştığını göstermektedir. Benzer bir yönelim, 2017–2021 dönemini kapsayan kapsamlı bir bibliyometrik çalışmada da rapor edilmiştir (Vieira, Madaleno, & Lobão, 2022). Ancak ilk yayın tarihinden günümüze kadar yapılan çalışmalar Bradford ve Lotka Yasası kapsamında değerlendirildiğinde analizlerinde yayın ve yazar üretkenliğinin yeterli olmadığı sapyanmıştır. Konu ile ilgili tematik çerçeve kurumsal yönetişim–performans, akademide eşitsizlikler ve kadın liderliğinin davranışsal boyutları ekseninde kümelendiğini göstermektedir.Bununla birlikte, coğrafi ve kurumsal yoğunlaşma dikkat çekicidir. ABD, Birleşik Krallık ve bazı AB ülkeleri yayın üretkenliği açısından öne çıkarken, Asya ve Afrika ülkelerinin akademik katkısının sınırlı kaldığı görülmektedir. Bu bulgu, alanın genellenebilirliği açısından sınırlılıklara işaret etmektedir. Sınırlı kalan bu ülkelerde kadın cinsiyeti ve temsilinin durumu gözönünde bulundurulduğunda konuya öncelik verilmesi açısından önemlidir. Ayrıca, yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçlar da dikkat çekicidir. AlJanadi (2025) tarafından yapılan meta-analizde kadın temsili ile kurumsal açıklama/şeffaflık arasında anlamlı ve pozitif ilişki saptanmış, bu ilişki cinsiyet eşitliğinin yüksek ve ortaklık korumasının düşük olduğu ülkelerde daha belirgin olduğu belirtilmektedir. Özellikle kadınların yönetim kurulu karar alma süreçlerinde daha fazla etkiye sahip olduğu durumlarda, kadın temsilinin kurum çıkarlarını korumada önemli rol oynayabileceği vurgulamaktadır. Kurumsal çıktı açısından bakıldığında, kadın yönetici temsilinin ürün kalitesi üzerinde doğrudan olumlu etki yarattığına ilişkin bulgular (Korenkiewicz, 2024), cinsiyet çeşitliliğinin yalnızca finansal performans değil, aynı zamanda kalite ve sürdürülebilirlik boyutlarında da önemli olduğunu göstermektedir. Öte yandan, dışsal kriz dönemlerinde kadın temsilinin yönetim kurullarında azalma eğilimine girdiği rapor edilmiştir (Mukherjee, 2024). Bu bulgu, çeşitlilik politikalarının sürekliliğinin bağlama ve çevresel koşullara bağlı olduğunu göstermektedir. Ayrıca, kurumsal raporlamanın güvenilirliği açısından yönetim kurullarında en az %30 kadın temsiline ulaşmanın sürdürülebilirlik açısından kritik bir politika hedefi olduğu ortaya konulmuştur (Alsahali, 2025). Sonuç olarak, bu çalışmanın bulguları uluslararası literatürle örtüşmektedir; ancak cinsiyet çeşitliliği araştırmalarında coğrafi dengesizlik, bağlama duyarlılık ve yöntemsel sınırlılıklar göz önünde bulundurularak daha kapsayıcı ve disiplinler arası yaklaşımlar geliştirilmelidir.

Sonuç

Bu bibliyometrik analiz, liderlikte cinsiyet çeşitliliği araştırmalarının küresel ölçekte artan bir ivmeye sahip olduğunu, ancak coğrafi yoğunlaşma, araştırmacı üretkenliği ve yöntemsel sınırlılıklar nedeniyle genellenebilirliğin kısıtlı olduğunu göstermektedir. Çalışmalar çoğunlukla batı merkezlidir ve küresel olarak doğu ve güney'in katkısı sınırlıdır. Cinsiyet çeşitliliği artık yalnızca eşitlik değil, aynı zamanda kurumsal etik, şeffaflık ve sürdürülebilirlik açısından da stratejik bir faktör olarak görülmektedir.

Öneriler

- Araştırmalar çoklu veritabanları ve çok dilli platformlarda yer almalıdır.
- Afrika, Asya ve Latin Amerika gibi bölgelerde daha fazla ampirik çalışma yapılmalıdır. Çalışmalara disiplinler arası perspektifler (sosyoloji, psikoloji, sağlık bilimleri) eklenmelidir.
- Cinsiyet çeşitliliğinin kurumsal performansın ötesinde etik, şeffaflık ve çalışan esenliği gibi göstergelerle ilişkisi incelenmelidir.
- Akademik çıktılar, politika yapıcılar için somut önerilere dönüştürülmelidir (mentorluk programları, kota uygulamaları vb.).
- Bibliyometrik analizlerde yalnızca niceliksel değil, niteliksel ve kavramsal çeşitlilik de değerlendirilmelidir.

KAYNAKLAR

Akuamoah-Boateng, C. (2020). Balancing work, family and personal life: Perspectives of female staff at the College of Distance Education, University of Cape Coast, Ghana. International Journal of Educational Administration and Policy Studies, 12(1), 43–51.

Alsahali, A. (2025). The role of gender equality at the country level on corporate sustainability reporting. International Journal of Financial Studies, 18(2), 87. https://doi.org/10.3390/ijfs18020087

Alhejji, H., Garavan, T., Carbery, R., O'Brien, F., & McGuire, D. (2016). Diversity training programme outcomes: A systematic review. Human Resource Development Quarterly, 27(1), 95-149.

AlJanadi, Y. (2025). Gender diversity and disclosure: A meta-analysis. Journal of Sustainable Finance & Investment, 15(1), 45–63. https://doi.org/10.1057/s41310-024-00285-w

Apfelbaum, E. P., Sommers, S. R., & Norton, M. I. (2008). Seeing race and seeming racist? Evaluating strategic colorblindness in social interaction. Journal of personality and social psychology, 95(4), 918.

Bezrukova, K., Spell, C. S., Perry, J. L., & Jehn, K. A. (2016). A meta-analytical integration of over 40 years of research on diversity training evaluation. Psychological bulletin, 142(11), 1227.

Casad, B. J., Franks, J. E., Garasky, C. E., Kittleman, M. M., Roesler, A. C., Hall, D. Y., & Petzel, Z. W. (2021). Gender inequality in academia: Problems and solutions for women faculty in STEM. Journal of Neuroscience Research, 99(1), 13–23. https://doi.org/10.1002/jnr.24631

Coleman, M. (2020). Women leaders in the workplace: perceptions of career barriers, facilitators and change. *Irish Educational Studies*, *39*(2), 233-253.

Diversity in the workplace: Positive and negative impacts on performance outcomes. *Human Resource Management International Digest* 5 July 2021; 29 (4): 32–34. https://doi.org/10.1108/HRMID-04-2021-0088

Johnson, J., Schwabenland, C. (2013), "Managing diverse identities at work", in Perkins, S. and Arvinen Muondo, R. (Eds), Organizational Behaviour: People, Process, Work and Human Resource Management, Kogan Page, London.

Jose, I., & Sivaraman, S. (2023). Gender inequality and gender gap: An overview of the Indian scenario. Gender Issues, 40(2–4), 232–254. https://doi.org/10.1007/s12147-023-09313-5

Korenkiewicz, A. (2024). Impact of women on corporate boards of directors on product quality. Journal of Management & Governance, 28(2), 123–140. https://doi.org/10.1007/s10997-023-09677-6

Köllen, T. (2021). Diversity management: A critical review and agenda for the future. Journal of management inquiry, 30(3), 259-272.

Kyaw, K., M. Olugbode, and B. Petracci. 2017. "Can Board Gender Diversity Promote Corporate Social Performance?" Corporate Governance 17: 789–802. https://doi.org/10.1108/CG-09-2016-0183.

Li, J., Zhao, F., Chen, S., Jiang, W., Liu, T., & Shi, S. (2017). Gender diversity on boards and firms' environmental policy. business strategy and the environment, 26(3), 306-315

Liu, J., Zhu, Y., & Wang, H. (2023). Managing the negative impact of workforce diversity: The important roles of inclusive HRM and employee learning-oriented behaviors. Frontiers in psychology, 14, 1117690. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1117690

Manita, R., M. G. Bruna, R. Dang, and L. Houanti. 2018. "Board Gender Diversity and ESG Disclosure: Evidence From the USA." *Journal of Applied Accounting Research* **19**: 206–224. **https://doi.org/10.1108/JAAR-01-2017-0024**.

Mukherjee, T. (2024). Board gender diversity in the wake of a major crisis. *Research in International Business and Finance, 65*, 102073. https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2024.102073

Mun, E., & Jung, J. (2018). Change above the glass ceiling: Corporate social responsibility and gender diversity in Japanese firms. Administrative Science Quarterly, 63(2), 409-440

Namuddu, M. R., Kyambade, M., & Isoh, A. V. N. (2024). Affirmative action for women's representation on boards of public sector organizations in Uganda: What is the necessity? SN Social Sciences, 4(10), 177. https://doi.org/10.1007/s43545-024-00968-9

O'Rourke, A. (2003). A new politics of engagement: Shareholder activism for corporate social responsibility. Business strategy and the environment, 12(4), 227-239.

Paluck, E. L., & Green, D. P. (2009). Prejudice reduction: What works? A review and assessment of research and practice. Annual review of psychology, 60(1), 339-367.

Peretz, H., Levi, A., & Fried, Y. (2015). Organizational diversity programs across cultures: effects on absenteeism, turnover, performance and innovation. The International Journal of Human Resource Management, 26(6), 875-903.

Sandretto, D., A. Rizzi, and G. Esposito. 2025. "Gender Diversity Leadership and ESG Performance: The Influence of Women on Boards and in Management." Business Strategy and the Environment 34: 5075–5094. https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/bse.4241.

Sangle, S. (2010). Empirical analysis of determinants of adoption of proactive environmental strategies in India. *Business Strategy and the Environment*, *19*(1), 51-63.

Shemla M., Meyer B., Greer L., Jehn K. A. (2016). A review of perceived diversity in teams: does how members perceive their team's composition affect team processes and outcomes? J. Organ. Behav. 37, S89–S106. doi: 10.1002/job.1957

Son Hing, L. S., Sakr, N., Sorenson, J. B., Stamarski, C. S., Caniera, K., & Colaco, C. (2023). Gender inequities in the workplace: A holistic review of organizational processes and practices. *Human Resource Management Review, 33*(3), 1–25. https://doi.org/10.1016/j.hrmr.2023.100968

Tushabe, M., Kyambade, M., Namatovu, A., & Oyella, S. (2025). Advancing gender diversity in leadership: the role of work-life balance and gender participation in Ugandan public universities. Cogent Social Sciences, 11(1). https://doi.org/10.1080/23311886.2025.2486553

United Nations Organisation. 2015. " Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development." https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n15/291/89/pdf/n1529189.pdf?token=5LSBF1LGNqm0IiiOjq&fe=true.

van Dijk, H. (2022). "Uncertainty in diverse teams" in Handbook of Uncertainty Management in Work Organizations (Oxford: Oxford University Press)

Vieira, E., Madaleno, M., & Lobão, J. (2022). Gender Diversity in Leadership: A Bibliometric Analysis and Future Research Directions. International Journal of Financial Studies, 10(3), 53. https://doi.org/10.3390/ijfs10030053

Zahid, M., Rahman, H. U., Ali, W., Khan, M., Alharthi, M., Qureshi, M. I., & Jan, A. (2020). Boardroom gender diversity: Implications for corporate sustainability disclosures in Malaysia. Journal of Cleaner Production, 244, 118683.

Wang, H. (2022). Making the Best of Workplace Diversity: From the Management Level to the Employee Level.

Williams, K. Y., & O'Reilly III, C. A. (1998). Demography and. Research in organizational behavior, 20, 77-140.